

PREDSEDNIK ROOSEVELT NA POTI NA VZDOL

ZVEZNI KONGRES SKOZ IN SKOZ ZVEST KAPITALIZMU

"New Deal" zamudil dozdej vse prilike za resnične reforme v prid ljudstva

Socialni zakoni uničeni. — Predsednik v uri preizkušnje molči. Hooverizem znova v sedlu

Lani je bil predsednik Roosevelt v zvezi silovitemu napadanju z vseh strani še zmerom vodnik, kateremu je masa zapala, da jo popelje, kakor svetopisemski Mojzes, v obljubljeno deželo. Ameriško ljudstvo je verovalo vonj in mu na volilni dan oddalo svoje glasove. Bil je znova izvoljen z ogromno večino. To večino je proglasil za mandat, za navodilo, za ukaz, da se njegov program mora izvesti!

Demokratska stranka uničila svojega predsednika

Ko je bil Roosevelt v drugič izvoljen, je poudaril: "Ogromna večina glasov, ki je bila odana zame, je dokaz, da ljudstvo hoče uresničenje mojega programa."

Ogromna večina ljudstva je res hotela sprememb, ampak Roosevelt se je oprl na napadne berglje. V kongres so kandidirali pristaši njegove stranke s geslom: "Z Rooseveltom v boljše razmere". Vsi so lovili glasove na račun Rooseveltovega slovesa. To jim je pomagalo k zmagi, kakršne ne pomni še nobena politična stranka novejših dob, ki je bila kdaj na krmilu te dežele.

Roosevelt se ukanil

Demokratska stranka vsepovsod v Zed. državah se je deljala na Rooseveltov sloves. "Z njim k zmagi" in tako naprej so bili njeni vzkliki. Ljudstvo je verjelo in poslalo v kongres predsedniku Rooseveltu tolikšno večino, kakršno ni imel še noben prezident ameriške republike v medvojni in po vojni dobi. Vzlic temu je "new dela" ki ga je oznanjal predsednik Roosevelt, na celi črti propadel! Posebno pa je bil pogažen v sedanjem zasedanju kongresa.

Osem mesecev zborovanja brez rezultata

Kongres, ki si ga je ameriško ljudstvo izvolilo leta 1936, se je izkazal za enega najslabših v zgodovini te dežele. Ne samo, da je proti socialnim reformam in da ni zapadel vzrokov krize, ampak ta demokratski kongres je zoper pravične socialne zakone na celi črti. To, kar mu je predlagal predsednik Roosevelt, ni bilo niti na pol pečeno testo, toda demokratska večina mu je vse

zavrgla, ker smatra, da je najboljša, če ostane v veljavi sistem, ki dovoljuje svobodno izkoriščanje.

Socialisti v pravem

Ako bi bilo ameriško ljudstvo politično bolj izobraženo, bi razumelo, da Hoover ni povzročil ekonomske panike, in prav tako bi zapadlo, da Roosevelt ne bo odpravil vzrokov, radi katerih nastajajo gospodarski polomi. Socialistična stranka je v volilni kampanji to resnično poudarjala. Ampak ljudstvo je bilo zavzeto za "new deal", kakor ga je proglasil Franklin D. Roosevelt, in zdaj ga ima.

Sistem izkoriščanja je danes prav tak, kakor pred Rooseveltom. Njegove pridige in lepe besede njegove žene ga ne bodo spremenile. Kajti "new deal" ni storil drugega kakor zadolžil deželo, — ne zato, da nasiti brezposelnost, ampak da reši kapitalistični sistem. To se mu je posrečilo na celi črti.

Socialni zakoni zavrženi

Sedanji kongres, s svojo ogromno demokratsko večino, je zboroval blizu osem mesecev. V vsem tem času ni sprejel za ljudstvo razen dveh nobene koristne postav. Kapitalistični mojstri so znali svoje marionete navijati po svoji mili volji in jih navijajo danes, predsednik Roosevelt pa se zabava največ na svoji jadrnici. Vse njegove takozvane "socialne" predloge so ali zavržene, ali pa sprejete v taki obliki, da so za ljudstvo brez večje vrednosti. Plutokracija ga napada vsekrižem, in ji ni zameriti. Ona ne veruje v "dobre ljudi" kot na primer verujejo mnogi delavski voditelji. Zato udriha po svojem rešitelju kolikor največ more. Roosevelt bi si v tem slučaju lahko pomagal in rekel, da ga je ljudstvo izvolilo s tolikšno večino zato, ker hoče socialne spremembe zares. A tega ni storil, pač pa po radiu le kritiziral to in ono. Zdej so tisti, po katerih je udarjal, na vrhu, in Roosevelt drsa naglo navzdol. Izgleda, da ga doleti enaka usoda, kakor Wilsona, s to razliko, da je Wilsona porazila republikanska večina, dočim gazi po Rooseveltovih predlogih in jih zadušuje njegova lastna stranka.

Protest proti nacijem v Zed. državah

Hitler ima med ameriki Nemci precej pristašev. Organizirajo se v nacijska društva in ustanavljajo svoje čete za vojno proti "komunizmu" in židom. — V Kenoshi, Wis., so se ameriki Hitlerjevi pripravljali na veliko zborovanje, in mestna uprava jim je v ta namen dovolila občinski park. Nacijski pripravljalni odbor je pričakoval v Kenoshi na fašistično zborovanje tisoče Nemcev. Toda proti rabi javnega parka za Hitlerjevo propagando je prišlo toliko protestov, da je mestna uprava dovoljenje za zbor v parku umaknila. Tudi primerne dvorane niso mogli dobiti. Zbrali so se potem v nemški dvorani, ki ima prostora le za nekaj sto ljudi. Na sliki je del množice, ki je pred nemško dvorano demonstrirala proti zboru ameriki nacijem.

BRUTALNOST IZKORIŠČEVALCEV PROTI DEAVCEM NARAŠČA

Nasilstva proti organizatorjem unij CIO in prav tako proti A. F. of L. v imenu patriotizma

Južnjaški jug se spet povrača v klanska zagrinjala, da z njimi demonstrira svoj "patriotizem", svoje sovraštvo proti črnecem in v sedanjih okoliščinah pa še posebno proti "komunizmu".

Ako pride v južne države kdorkoli, magari metodistični pastor, urgirati delavce, naj pristopijo v unije, je "komunist". Burboncem na jugu je samo žal, ker nimajo za take prevratneže pri rokah nobene hujske oznake, kajti fraza "komunizem" se naglo obrablja.

Ku Klux Klan ima sedaj spet zamah, kakor le dvakrat prej v svoji zgodovini, in to po civilni vojni, ko je sever pod vodstvom Lincolna porazil jug, in pa v času "patriotične" histerije med in po svetovni vojni.

Unija klobučarjev je poslala v južne države organizatorje, da pridobijo do skrajnosti izkoriščane delavce v unijo. To je po mnenju KKK neameriško. Tako so napadli enega izmed glavnih podpredsednikov omenjene unije, ga odvedli na polje, slekli, ga pretepli, povajljali v smoli in nato v perju. Njegov edini "zločin" je bil, da je skušal koristiti delavcem. In kot že naglašano, na jugu so taka prizadevanja ne le "protiameriška", ampak tudi skrajno "nepatriotična".

Blizu Dallasa v Texasu so KKK ugrabili socialista Herberta Harrisa, ga odvedli na polje, pretepli in povajljali v smoli in perju.

Takih slučajev je mnogo, poleg linčanja socialistov v Tampu, Florida, radi katerega še ni bil nihče kaznovan, dasi so krivci oblastim znani.

Očitno je, da se bo ameriški kapitalizem posluževal fašističnih metod v čimvečji meri, namreč v kolikor smatra, da mu je to v boju proti organiziranju delavcev v unije potrebno. Nešteti napadi "vigilantov" na stavarke to dokazujejo.

"Proletarec" je premajhen list, da bi mogli v njemu navesti vse zločine, ki se jih uganja posebno proti unijskim organizatorjem v južnih državah. Ampak dnevno časopisje jih navaja, čeprav mimogrede in brez naglašanja njih važnosti.

Nasilstva, ki jih unijski delavci trpe vsled svojih bojev za svoje pravice, so dokaz, da ne pridemo nikamor, če se tudi politično ne organiziramo.

Kje so progresivci?

V zadnji veliki volilni kampanji se je potegovalo za mandate vse polno progresivcev. Mnogo je bilo izvoljenih. Po volitvah se le malokoga čuje.

Japonski imperialisti se reže v pohodu na Kitajsko vsemu svetu

Roparske vojne je v sedanjem sistemu nemogoče odpraviti. — Torej je treba odpraviti vzrok! — Vzrok je sedanji sistem

"Tisoče ljudi ubitih v Šangaju. Desettisoče v provincah severne Kitajske. Stotisoče drugih v nevarnosti za življenje." Take so dnevne vesti.

Vzlic temu na Kitajskem uradno ni vojne, ampak le "lokalni incidenti". Japonska sploh noče Kitajske. Kar njeni poveljniki zahtevajo, je, da na Kitajskem zavladajo "red in mir".

Vzlic japonskem diplomatskem izbegavanju je jasno, da je na Kitajskem vojna, in to vojna v najpopolnejšem pomenu besede.

Čemu se je začela? Japonska je velesila kakor na primer Hitlerjev "tretji rajh". Kitajska pa ima ogromna prirodna bogastva, kakršnih japonskemu cesarstvu manjka. Zato so japonski imperialisti pričeli s to vojno zoper Kitajsko edino vsled roparskih motivov.

Tisoče ljudi je bilo že ubitih in še več jih bo v bodoče, ako japonski imperializem ne odneha. Pa ne bo, kajti vojno za osvajanje Kitajske si je v naprej dobro zamislil in preračunal vse možnosti.

Vmešavanje tujih sil

Kitajska bi z Japonsko najbrže lahko obračunala, ako je ne bi držale v kleščah vse velesile, vključivši Zed. države. Poglejmo na primer v Šangaju. To je mesto treh in pol milijona prebivalcev, torej eno izmed največjih na svetu. Po pristaniškem prometu je Šangaj peto največje na svetu. V njemu imajo svoje posadke Anglija, Zed. države, Francija, Italija, Japonska itd.

To ogromno kitajsko mesto, ki slovi ne samo vsled svojih mednarodnih bordelov, pač pa posebno radi svojih ogromnih industrijskih obratov in velike trgovine, je torej postalo tarča v vojni med Japonsko in Kitajsko.

Vojne med njima pravzaprav ni, kajti današnje imperialistične sile gredo v tuje dežele loviti "bandite". To je storil Mussolini, ki je poslal v vojno proti Etiopcem ogromno vojno silo, in isto počne zdaj Japonska, ki smatra, da spada Azija nji, in če se ji kdo upira, je "bandit". Njena dolžnost je, da ga ulovi. Pa jih lovi. Evropskim velesilam to sicer ni všeč, pa tudi Zed. državam ne. V Moskvi pa imajo še največ vzroka, da se ukvarjajo z vprašanjem, ali naj zavladajo nad Azijo japonski imperializem, ali pa se naj v nji ustanovi, o-

da se bo kitajska vlada priznala za "agresivno silo", proti kateri se je Japonska "morala" braniti. Ampak v zgodovini ostane dejstvo, da so Japonci izvršili na Kitajsko ozenle roparski pohod in ga vsaj doslej uspešno izvedli. Ta konflikt je delavstvu spet nauk, da je vojne nemogoče odpraviti, dokler ne nadomestimo kapitalističnega s socialističnim sistemom.

ŠPANSKI FAŠISTI ZMAGUJEJO TODA NE S SVOJO MOČJO!

Mussolinijevе podmorske ladje potapljaajo trgovske parnike drugih dežel, ako jih sumijo, da vozijo tovor v pristane španske republike

Španska republika izgublja bitke. Tako se glase poročila v radiu in enako v časopisih. Toda kdo zmaguje v Španiji? Ne general Franco! Kajti če bi bil izid civilne vojne od njega odvisen, bi bil že davno poražen.

Vojna proti večini španskega ljudstva, ki hoče ljudovladno, je v resnici Mussolinijeva vojna, v katero je toliko zapleten, da se iz nje ne more več umakniti.

Njegove podmorske ladje potapljaajo španske tovorne parnike ne samo ob obrežjih Španije, ampak celo ob dardanelski ožini. Prav tako ob francoskih obrežjih. Mussolini se smeje in v Parizu se togote, to-

da namen fašistov je dosežen. Ladje, naložene z blagom za špansko republiko so potopljene. Kdo jih je v resnici uničil, nihče ne ve. Kajti podmorske ladje se naglo prikažejo, izpuste torpedo tudi ako ne pridejo na površje, in ko svoje uničevalno delo izvrše, spet izginejo.

Potapljanje tujih ladij je Mussolinijevim in Hitlerjevim submarinam vaja za vojno, ki jo imata Nemčija in Italija v načrtu bodisi proti eni ali drugi deželi. Francija in Anglija se lahko togotita v takozvanih naporih za mir, ampak miru ne bo, dokler bosta na krmilu omenjenih dveh držav fanatična diktatorja.

Upori proti Francu

V mestih, ki jih je okupiral v Španiji general Franco, se dogajajo zelo pogosto upori. Španski vojaki pod generalom Francom se puntajo proti nadvladi italijanskih oficirjev in vojakov. Italijani jih v vsakem uporu postrele natančno po fašističnih metodah. O teh uporih v fašistični vojski poroča kapitalistično časopisje v Ameriki in Angliji le mimogrede.

Osem mesecev zborovanja po nepotrebem

Zvezni kongres je letos neprekidno zasedal približno osem mesecev. Vlada ga demokratska stranka. Njegovo glavno delo je bilo pobijanje Rooseveltovega "new deala".

Nacionalizem je otroška bolezen: osepnice na človeštvo.

Nemški "komunizem"

Brez žita ni komisa. Zato je Hitler kmetom v Nemčiji ukazal, da mu morajo prispevati določeno količino žita in drugih pridelkov za armado. Kmetje je to ujezilo toliko, da so mnogo žita nalašč požgali kar na poljih, kakor se glase vesti iz Pariza. Če so resnične, ne vemo.

Zvišanje stanarine

Stanovanjska stanarina se je v Chicagu od maja t. l. zvišala okrog 90 milijonov dolarjev. Posestniki pravijo, da se bo to jesen dvignila nadaljnih 30 milijonov.

Posilstva v Chicagu

V Chicagu je bilo v tem letu poslanih devet žensk. Tri izmed teh so posiljevalci umorili.

Newyorške županske volitve

Kandidat ameriške delavske stranke (bivša "stara garda" socialistične stranke) za župana mesta New York je sedanji župan LaGuardia. Delavska stranka je nanj apelirala, da naj republikanski tiket opusti in postane kandidat delavske stranke na celi črti. Ampak LaGuardia je politik in mu je za zmago več kakor pa za načela.

Kaj je z ligo narodov?

Je pač v miru zaspala, ker je tako vztrajno delovala za mir! Večna luč ji naj sveti!

Pojavljanje znakov nove ekonomske depresije

"Prosperiteta", ki je spet prišla v deželo, že pojenjava. Mnoge tovarne, ki so se pogrnale v produkcijo, jo zdaj omejujejo in jamrajo, da dobički letos niso tolikšni, kakor so bili v enakem času prošle leto. Izgleda, da bo brezposelnih to jesen precej več, kakor lani ob tem času. Sploh problem brezposelnosti ne more biti rešen predno se produkcijo resnično ne počene v tek, skrajša delovnik in uredi druge pogoje, ki bodo vsem za delo sposobnim omogočali življenski zaslužek.

Zelezniški delavci so si priborili nekaj priboljškov, toda družbe so jim jih nemudoma vzele z raznimi omejitvami in z novimi stroji.

Kriza, ki se nam obeta, ne bo panika, kakor je bila ona, ki je nastala l. 1929. Vendar pa bo to vzlic vsemu spet občutna depresija, kadar dobi svoj zamah. Morda se ji je bo mogoče izogniti par let, ako se vladi posreči regulirati gospodarsko življenje dežele na način, kot ga je regulirala doslej. Ampak odlašanje problema ni rešitev vprašanja.

Ameriško delavstvo smatra, da je najhujše prešlo. Upamo, da je v pravem. A bojimo se, da je baš obratno. Zakoni za minimalni delavnik, ki so ga sprejele nekatere države za ženske, določbe glede minimalnih plač in maksimalnih ur, glede omejevanja izkoriščanja otrok v industriji itd. so pač poskusi, da se krizi in brezposelnosti vrže zavora. Če bodo taka prizadevanja kaj zalegla, je kajpada vprašanje. Vlade "reform", ki se zdaj uvajajo, ne obetajo delavstvu nič dobrega, četudi nekatere na videz dobro izgledajo.

KOLIKŠNA BI MORALA BITI ŽIVLJENSKA PLAČA?

Letna plača za preživljanje družine štirih bi morala v Washingtonu znašati \$1,415 na leto, \$1,375 v mestu New York in povprečno \$1,261 v 59 drugih ameriških mestih, ali nekaj nad \$24 na teden.

To je za preživljanje družine štirih vsekakor PREMALO, toda vlada v Washingtonu smatra, da toliko zadostuje. Gornje številke so namreč iz vladnega pregleda sedanjih cen življenskih potrebščin.

Zvezni senat smatra, da niti toliko ni potrebno, kajti zakon o mezdah in delovnih urah, ki ga je sprejel to poletje, določa, da sme biti minimalna plača ne manj kot \$852 na leto, ako je delavec uspešen vseh 52 tednov v letu. Nesreča za milijone delavcev je, da ne zaslužijo na leto niti toliko, kot znaša katera izmed gornjih vsot. Zato ni čudno, ako se združujejo v unijah in stavkajo proti bednim razmeram, v katerih so prisiljeni živeti.

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.

GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE.

NAROČNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75; za četrt leta \$1.00.

Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopiši in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do ponedeljka popoldne za priobčitev v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Yugoslav Workmen's Publishing Co., Inc. Established 1906.

Editor Frank Zaitz.
Business Manager Charles Pogorelec.
Asst. Editor and Asst. Business Manager Joseph Drasler.

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.
Foreign Countries: One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Ave. CHICAGO, ILL.
Telephone: ROCKWELL 2864.

Vojna proti proletarski revoluciji

Sovjetska Unija ni edna država, kjer je v teku ljut boj med dvema proletarskima frakcijama. Enako brezobzirno divja v Španiji. Nedavni izgrede v Barceloni, persekucije v Madridu in drugih mestih lojalistične Španije, to dokazujejo. Eden glavnih vodij te takozvane trockijejske opozicije v Španiji je bil Andres Nin. Ker je s svojimi aktivnostmi oviral lojalistično armado in hujskal na upor, so ga zaprli. Tako trdijo vladni viri. Pred par tedni se je izvedelo, da je skupina njegovih na sprotnikov udrla v ječo, ugrabila Nina, ga odvedla in ubila. Torej enak "proces", kot se ga poslužujejo linčarji v Zedinjenih državah.

Trockijejci trdijo, da so Andres Nina ubili komunisti, ker niso mogli prenašati njegove mogočne kritike, da so izdali proletarsko revolucijo v Rusiji in Španiji. Tudi ameriška socialistična stranka protestira proti temu atentatu in Norman Thomas ga imenuje "črna pega na lojalistični Španiji".

Kdo je resnično krivec, da Nin ni več med živimi, morda ne bo nikoli točno dokazano. Verjetno je, da so umor instigirali komunisti, verjetno zato, ker jim je dala sovjetska vlada nauk, kako se opozicionalce najuspešneje "likvidira".

Komunisti v Španiji so bili do pred par leti zelo majhna stranka. Zdaj imajo že mnogo tisoč članov in v vladi so zastopani s par ministri, ki pa imajo velik vpliv. Kajti komunisti v Španiji se lahko ponašajo, da pomagajo Sovjetska Unija lojalistični vladi bolj kot katerakoli druga država. Vrh tega so komunisti v Španiji in drugje po svetu krenili po zadnjem kongresu kominterne daleč na desno, kar jim trockijejci neprestano očitajo in kritizirajo. Ameriška soc. stranka na primer je danes mnogo bolj radikalna, kakor komunistična. Pod Zinovjevom so komunisti skušali na vse pretege razbiti vsako delavsko stranko, če ni bila njihova. Socialiste so imenovali za "social-fašiste", sluge kapitalizma, izdajalce proletariata, za kontrarevolucionarje itd. Danes obkladajo trockijejci — bivši komunisti — svoje bivše komunistične tovariše v enakimi imeni. Boj med njimi prinaša tragične posledice, bodisi v Rusiji kakor v Španiji. In več ali manj tudi v raznih drugih deželah, med njimi v Zd. državah, kjer so trockijejci pristopili v soc. stranko. Prinesli ji niso nič dobrega, kajti spreminjajo jo v bojovni aparat proti "stalinovcem" in revolucijo pa uganjajo z revolucionarnimi resolucijami. Organizirani so izborni, a le med seboj kot frakcija, toda za delo med maso se vezba le malo kdo izmed njih.

Sedanja španska vlada je socialistično-komunistično desničarska in republikanska. Je za demokracijo in za socialne reforme v večji meri, kot jih ima Francija, ne naglašja pa odpravo kapitalizma. Vzrok je, ker če bi to storila, bi nastopila proti nji odprto francoska buržvazija, angleška vlada pa bi dovolila Hitlerju, Mussoliniju in Portugalski intervencijo v Španiji v korist fašizma proste roke. "Praktična politika" torej zahteva, da je španska vlada previdna. To je izdajstvo, pravijo sindikalisti in trockijejci v Španiji. Komunisti pa jih zmerjajo, da so oboji zavestni fašizma, kar so obravnave v Moskvi v pogledu trockijejev jasno dokazale. Ti pa se hudujejo baš radi tega, ker so prepričani, da so bile moskovske obravnave in eksekucije krivične in vrh tega kontrarevolucionarne.

Iz tega se znova učimo, da se razvoj v novo družbo nikjer ne razvija po gladkih potih, z izjemo škandinavskih dežel, a tudi v njih bo naletel na ovire, čim bi napravil nagel korak k spremembam.

Deseta obletnica justičnega umora v Charlestownu, Mass.

Dne 22. avgusta mine deset let, od kar sta morala dati življenje za zločin, ki ga nista izvršila, Nikola Sacco in Bartolomeo Vanzetti. Eden je bil po poklicu čevljar, drugi je bil branjevec z ribami. Bila sta Italijana in po prepričanju sta se štela k anarhistom. Anarhistična filozofija je bila tedaj med italijanskimi delavci še dokaj močno razširjena.

Neke noči se je zgodil v nekem kraju države Massachusetts rojarski umor. Na pomoč lokalnim in državnim oblastim so prišli tudi agenti justičnega departamenta zvezne vlade. V času, ko je bil ta rop izvršen, je valovalo po deželi silovito sovražstvo proti "nelojalnim" tujerodcem. Sacco in Vanzetti sta bila osumljena zločina in vržena v ječo. Bila sta brez sredstev in brez prijateljev. Nič se ni brigal za njun slučaj in tudi znanci si niso upali k njima vsled strahu, da bi morda tudi njih zaprli, ker se družijo z "nelojalnejši". Vrh tega sta bila Sacco in Vanzetti še anarhista in Italijana.

Vsled njunih radikalnih aktivnosti ju je poznalo nekaj ljudi v New Yorku. Ko so za slučaj izvedeli in ga proučili, so organizirali obrambo, kajti uvideli so, da se pripravljajo justični umor. Trajalo je dolgo in delavstvo je potrošilo veliko tisočakov, da ju reši iz zapore in pred električnim tokom. Boj med "justico" države Massachusetts in obrambo je končal s porazom resnične justice. Sacco in Vanzetti sta morala na električni stol in plačala obsodbo nad njima z življenjem. Toda za sabo sta pustila ime in sloves, česar jima ne bo mogel nihče izbrisati. Bila sta žrtve razredne justice, proti kateri sta se borila. Delavski razred ju ne bo nikoli pozabil.

Kapitalistična "civilizacija" sijajno napreduje. Naučila se je med drugim, kako pobiti z vojnimi letali čimveč žensk in otrok, ne samo vojakov.

VOJNA MOČ JAPONSKE IN KITAJSKE

Beg Kitajcev iz mest, katera napadajo japonski aeroplani. Veliko prebivalcev je bilo ubitih. V Sangaju in drugod, kjer Japonci širijo svojo "civilizacijo", je bilo porušeno mnogo hiš in tudi požar, ki so ga zaneli letalci, je napravil znatno škodo. V Sangaju so ubili tudi nekaj Američanov.

ZAČETKI SOCIALNEGA GIBANJA NA SLOVENSKEM

(Odlomek iz dr. Ivan Prijateljve knjige "Janko Kersnik, njega delo in doba.")

V sedemdesetih letih se je začelo organizirati slovensko delavstvo. Bilo ga sicer še ni veliko, ker Slovenci niso imeli razvite industrije. Delavska društva so obstajala v Ljubljani in Trstu, politično so se naslanjala izpočetka na meščanske stranke. Polagoma pa je začelo prodirati v deželo tudi razredno socialno-demokratično prepričanje, seveda še v jako nejasni obliki. V Ljubljani je prvi razglašal socialistične nazore krojač Kunc. V Trstu sta veljala izdajatelja "Primorca" Mohorčič in Lipe Haderlap za socialna demokrata. A kako nejasne predstave o socializmu so imeli ti ljudje, nam kaže zagovor Haderlapa v "Novicah" 1874, str. 302, kjer pravi, da se ne pozna natančnega programa socialistov. Simpatije pa je imel in jih še ima za socialno demokracijo, ako ne izbrisejo vere iz svoje-ga programa.

Ljubljansko delavsko izobraževalno društvo je stalo odločno za narodni liberalizem in je varovalo in povdarjalo liberalna gesla celo v času, ko se je naš meščanski liberalizem sam uklanjal konservativnim kerikalcem. V času najtišje slovenske sloge, koncem oktobra 1877, je praznovalo imenovano društvo svojo osemletnico. Slavnostni govornik, stavec M. Hubmajer, je kot namen društva razglašal: dvignite delavca po poti do višje socialne stopnje. "Ravnopravnost, omika in svoboda so ideali, po katerih delavci hrepene, in splošno izobraženje je sredstvo, ki naj jim do tega cilja pomore."

"Slovenec" je dne 15. junija 1878 slikal socializem kot svetoven greh in še zadovoljno konstatiral: "Se ve, da se še niso med našim milim slovenskim narodom nikjer prikazale kakšne bolj očitne socialistične namere, ker on je trdno vdan katoliški cerkvi in liberalizem je malo nanj vplival." Vendar je naglašal že tudi on, da se splošni revščini ne bo moglo drugače v okom priti, kakor z industrijalizacijo, kateri pa so se od strani vladajočega

režima še stavile različne zapreke: Pri nas pomanjkuje podvzetnega duha in kapitala... Z brezštevilnimi paragrafi in pogoji je že začetek vsakega podjetja otežen." A isti list je že opazil, da sili ljudstvo splošno v tovarne. Iznašel je samo kuriozen recept, kjer se naj grade tovarne, da delavstvo ne bo zapadlo nevarnemu socializmu: "V tovarno drvi vse, staro in mlado za neizdatno plačo, poljedelstvu pa pomanjkuje rok... Večina krepkih delavcev teka v tovarno služiti si tam, se ve da z manj trpljenjem ko na polju, 30—60 novcev na dan... Na nerodovite kraje, na Kras s tovarnami, tam so na svojem mestu, tam bodo obrodile, in ne bodo imele nasledkov, kakor jih imajo zdaj, tam ne bodo porodile socializma, ampak zadušile."

Seznam prispevateljev v fond S. P.

Chicago, Ill. — Sledeče je seznam prispevateljev v reorganizacijski fond socialistične stranke za čikaško okrožje:

Luka Grosar	\$2.00
Anton Garden	5.00
Joe Omerza	3.00
Louis Zidar	.50
Justin Zajec	5.00
John Thaler	5.00
Rok Božičnik	.50
Frank Podlpec	1.50
John Vogrčh	.50
Frank Alesh	1.00
Frank Zaitz	5.00
John Hujan	.50
Simon Trojar	2.00
Alice Artach	3.00
Philip Godina	3.00
Ana Dresnar	2.00
Anton Putz	1.00

Skupaj je bilo v ta sklad do zdaj prispevanega \$40.50. Uradu okrajne organizacije sem poslal \$40.00, na roki pa imam še 50c. Prvotno je bilo pri stranki sklenjeno, da plača vsakdo enodnevno plačo. Naš klub ni zahteval, da naši člani to izvrše, apeliral pa je nanje, da naj vsakdo prispeva kolikor pač more in hoče. Upam, da se bodo odzvali še ostali člani kluba. Vsak prispevek v ta namen je dobrodošel. Kadar prejmem še kaj prispevkov, jih bom objavil v "Proletarec". V sluča-

Piknik, ki ga skupno priredita klub št. 222 JSZ in društvo Golden Eagles št. 643 SNP

v nedeljo 22. avgusta v Avon Parku GIRARD, OHIO

Vabljeni vsi od blizu in daleč, ki so za delavsko gibanje.

Kapitalisti snujejo "neodvisno delavsko federacijo"

Zakon, ki prepoveduje kompanijske unije, ne učinkuje. Korporacije jih zdaj negujejo po legalnih ovinkih. To je kapitalistom v tej deželi lahko v vsakem slučaju, kajti oni kontrolirajo zakonodaje in sodišča.

Kompanijske unije so vsled mogočne finančne opore in vsled zaslonbe, ki jim jo daje srednji sloj, postale jako "agilne". Nekateri so v prvem strahu pred CIO šle v Ameriško delavsko federacijo. Ko so izkoriščevalci uvideli, da je sila tudi pod new dealom na njihovi strani, so začeli misliti, kako združiti kompanijske unije tako efektivno, da bodo pravim unijam čimuspješnejša ovira.

Tako je bila v Pennsylvaniji ustanovljena Neodvisna ameriška delavska federacija, ki pravi, da je edina, ki delavce varuje pred raketirji, pred usiljivci in drugimi zli. V njo lahko pristopijo le prostovoljno, kajti siliti krog v unijo je "neameriško". Zato je ta nova "delavska federacija" za ustavno pravico, da lahko vsakdo dela kjer hoče, ne glede ali je član unije ali ne.

Kapitalisti niso bedaki in združujejo svoje sile na vseh koncih in krajih, da varujejo svoje profite in obdrže delavce v političnem in ekonomskem podjarmljenju. Vodstvo A. F. of L. bi lahko to pravočasno zapopadlo, pa ne bi prišlo do razkola med njim in industrijalnimi unijami. Borili bi se proti izkoriščevalcem skupno, kot se oni bore skupno proti unijam A. F. of L. in proti CIO.

Špijonska kuga

V Nemčiji ljudstvo svare, naj bo opretno, s kom kdo govori in pazi na tuje in domačine, kajti dežela je preplavljena s špijoni. V Rusiji jih iščejo na vseh koncih in krajih. Špijoni iščejo špijone in tudi navadne prebivalce urgirajo, da naj špijoni narijo drog nad drugim. Francija ima istotako veliko posluga in stroškov s špijoni. Enako Japonska, Italija itd.

Kuga špijonov v kapitalistični družbi ne bo izginila, pa tudi če jih vlade še toliko postreže, kajti namesto ubitih najamejo takoj druge. V socialistični civilizaciji špijoni ne bodo potrebni, ker se dežele ne bodo oboroževale, da uničijo druga drugo in ropajo, ampak si bodo prizadevale uvesti med seboj čimboljšo kooperacijo v korist vseh.

Enotnosti ni lahko doseči

V lojalistični Španiji je prišlo v običaj, da se skoro vse opozicionalce označuje za trockijejce, in istotako v Rusiji. Pa niso. Če bi zmagali in oni zavladali, bi se med seboj razdri prav tako, kakor so se v drugih ekstremističnih gibanjih, pa tudi v reakcionarnih, kar nam priča boj v demokratski stranki v Zd. državah. Tudi ta je brezupno razdeljena, čeprav ni v nji ne komunistov, ne socialistov, ne trockijejevce.

"Nehvaležnost je plačilo sveta"

Predsednik Roosevelt je bil junak dneva kaka tri leta. Ko je svoj razred izkopal iz bankrotne stanja, je udaril po svojem rešitelju, ker smatra, da mu ni več potreben in tako Rooseveltov ugled pada korak za korakom.

Postavno piketiranje

Postavno piketiranje je, ako se skebov ne nadleguje in če piketira le nekaj stavkarjev, ne pa cela množica. Množica je v tem slučaju drhal in oblast ji ne more dovoliti, da bi komurkoli zabranila pravico do dela. Mar nimamo ustave, ki ljudem to pravico določno jamči, vprašujejo politični veljaki, kadar za masten bakšiš pošiljajo deputije razbijati po glavah stavkarjev.

Fina "civilizacija"

Zahtevati zvišanje plače je neameriško, razen če zahtevajo zvišanje tisti, ki je že zdaj prejemale od dvajset do 150 tisoč dolarjev na leto.

LOUIS ZORKO GRE NA AGITACIJSKO TURO

Louis Zorko, ki se že mnogo bina v Ohio. — S. Snoy omelet udeje v delavskem gibanju v Clevelandu, je bil povabljen na agitacijsko turo za "Proletarec" in JSZ. Dasi mu je to delo vsled mnogih njegovih aktivnosti v raznih odborih težko prevzeti, je to v zvezi temu storil. Z agitacijo za "Proletarec" prične ko hitro uredi svoje druge zadeve, oziroma odloži vsaj začasno ostale posle.

Obiskal bo predvsem naselbine v Ohio. — S. Snoy omelet udeje v delavskem gibanju v Clevelandu, je bil povabljen na agitacijsko turo za "Proletarec" in JSZ. Dasi mu je to delo vsled mnogih njegovih aktivnosti v raznih odborih težko prevzeti, je to v zvezi temu storil. Z agitacijo za "Proletarec" prične ko hitro uredi svoje druge zadeve, oziroma odloži vsaj začasno ostale posle. Več o aranžiranju njegove ture bo v prihodnji številki.

APETIT JAPONSKE

Japonski imperialisti so svetu pred par leti sporočili, da si Japonska lasti pravico kontrole nad Kitajsko, Mandžurijo (Mančukuo) so si že takrat orvožili. Zdaj hočejo še velike dežele na severnem Kitajskem, ki so na njenem zemljevidu označene s posebnimi črtami. Bogate so na rudah, gozduh in rodovitnih poljih.

INA SLOKANOVA: Viharna noč

Nocoj se je noč razihetela kot bedna žena, ki je žalostno vest prejela, da so ji od dela odpustili moža.

Bliski trgajo črne oblake, grom bobni in dež lije, lije in šumi — Ne, ne, to ni le šumenje dežja, vmes je ihtenje otrok in barak, ki se budijo iz sladkega sna in hito od spoznanja prebride kega, da so o belem kruhu in sreči samo — sanjali.

Države, ki so prišle iz zadnje vojne najmočnejše, so danes prešibke, da si bi upale zaplesti se v drugo. — "A. G."

VALERIJAN PIDMOGYLNYJ:

“MESTO”
ROMAN

Poslovenil za “Proletarca” TONE SELISKAR

(Nadaljevanje.)

— Ne bodi jezen, Stepanko ... hudo mi je. Vse drugo ni nič. Toda jutri pojdeš ... Jutri, čez en teden, čez dva ... Saj je vseeno, kdaj —. Toda preživeti bom morala! O, ljubljani, ti niti ne slutiš, kaj vse se mora preživeti! Odšel boš, zažvižgal, in dobro ti bo. Tudi jaz ne bom jokala. Joče le tisti, ki si nadeja utehe. Jaz pa sem sama ... Maksim je odšel. Nikdar več se ne vrne.

Tiho se je smehljala predse in se vleгла vznak.

— Ali še pomniš, ko sem ti pripovedovala o sebi? — Kaj?

Priljubljen je bil, da jo še enkrat poslušajo vse, le da ne bi nikoli več omenila jutrišnjega slovesa. Njeno pripovedovanje pa ga zdaj ni prav nič več mikalo.

— Tedaj ti nisem zaupala najvažnejšega ... Nikogar še nisem ljubila.

— Ni je ta hip povsem razumel.

— Prvič v svojem življenju sem vzljubila ... tebe! je dejala. Prej nisem smela ... zaradi sina. O, kako sem ga sovražila včasih. Saj nimas pojma, kako lepa sem bila nekdanj. Oblčka mi je žgala telo, ležala sem gola, ker me je celo srajca pekla ... Zdavn, zdavn je bilo to. Potem pa si ti prišel ...

Vsa spokojna ga je poljubila na čelo.

— Nisem verovala v boga ... ne tujim, nekdanj sem. Ko pa sem tebe zagledala sem spet molila. Zamanj! Prišla sem k tebi kakor privid. Odbil si me — in odšla sem spet. Poklical si me in vrnila sem se. Moja volja se je prelomila. Stisnila mu je roko.

— Jutri boš odšel in hodil boš dolgo, dolgo ... Mimo mnogih ljudi boš šel. Morda prestane tudi meni še mnogo dni, toda nikogar ne bom več srečala. In tudi če bom noči prespala, mi ostane še vedno mnogo praznih dni. Kakor listke s koledarja jih bom trgala, na drugi strani pa bodo nepopisani. Potem bom umrla. Reci kaj, to je vendar tako strašno!

Vztrepetal je! Njene besede so bile neizrečeno težke in obupne. Kakor tiho, komaj slišno šepetanje so zvenele in odrivale so ga v neizmerne dalje, legale so mu na dušo kakor kaplje vročega olja, raztajale so v nji otožne ostanke nevolje, pogladile vse gube in prikliale spokojno radostno sočutje.

— Kaj naj bi dejal, musinjka! je rekel vez zamisljen. Govorite, jaz moram molčati! Ne vem, kaj bo z menoj? Ničesar ne vem. Le eno samo sem do sedaj razumel: ne morem tako živeti, kakor bi hoteli ... in prisiljeni smo drug drugemu prizadejati bolečine. Le to pojnim. Včasih nam je lepo in dobro, kakor ta hip nama. Mirno, tiho, to, kar ste vi storili zame, ne bo nič več. Malo sem mislil na vas, ko ste bili poleg mene, vedno pa se bom vas spominjal, ko vas ne bo več.

Hvaležno ljubimkajoč ga je poljubila, toda odpahnila ga je, ko se jo je hotel z oživljajočo radostjo spet polastiti.

— Samega sebe ne smeš okraati, dragi! Objela ga je, pozibavala v naročju ter tiho predse nekaj prepevala, dahnila mu je uspuvajajoč poljub na usta in na oči in Stepan je zaspal ves onemogel od težkih trenutkov in trpkih misli.

Pozno v jutru se je šele prebudil in je dolgo poležaval v postelji. Nato se je umil, potrkal na vrata in je stopil v sobo, ker ga ni nihče pozval. Nikogar ni bilo. Kakor da ne bi nihče stanoval v hiši. Obstal je za trenotek v musinjini sobi, ki je bila kakor dekliska soba vsa bela in polna davnih spominov. Spil je mleko, ki je bilo zanj pripravljeno, poslednjkrat je oskrbel krave v hlevu in nanosil je vode. Potem pa je pričel zbirati svoje reči.

Premišljeval je nekaj trenutkov, nato pa je zanesel ogenj v štedilniku. Preoblekel se je v novo obleko. Ko so se drva razgorela, je sezgal stari suknjič, hlače ter vreči, ki jih je prinesel s seboj iz vasi, škornje pa, ki niso mogli izgoreti, je vrgel na smetišče. Tako so mu preostali le zvezki, knjige ter v oedejo zavito perilo.

Povezal je vse svoje bogastvo v dva čedna zavitka, zaklenil vrata, skrnil ključ na verandi kakor vselej in žalosten stopil na cesto s prvimi grenkimi spoznanjem življenja v duši in ves zaskrbljen je koračil.

DRUGI DEL.

I.

Sredi dopoldneva se je vračal Stepan Radčenko v mesto. Ze ob sedmih je odšel na reko, se okopal in ležal dve uri na pesku pod mehkiimi solnčnimi žarkmi, tako da je že posteno ogorel. Negovanje telesa si je predpisal na čelo svojega novega dnevnega reda, ki ga je bil sestavil takoj naslednji dan po preselitvi v novo stanovanje. Ne bi ga prekršil za nič na svetu, kajti ta razpored časa mu je bil živ znak njegovega življenja.

Ker se ni nič več trafil s poniževalnim delom in ker tudi denarnih skrbi ni imel več, je bil zdaj kar zadovoljen s seboj in gledal se je kakor mladiko, ki se lahko v vsaki zemlji ukorenini. Po svoji stari kmetijski navadi si je čez poletje spet pripravil nekaj karbonev. Saj je živel zelo preprosto. Zjutraj je spil dve časi mleka, obedoval je v ljudski kuhinji, prav tam tudi večerjal in niti najmanjšega razkošja si ni privoščil. V svoji sobi ni nikoli imel kruha. Bal se je, da bi se ne zaredi ščurki in miši, potem pa tudi zaradi tega ne, ker je nekako nagonsko čutil, da se v sobi, kjer delaš in spiš, ne sme jesti, niti s kruhom smetiti. Četudi sta delo in hranjenje enako vredna za življenje, vendar je civilizacija — obema v prid — določila svoja določena mesta.

Le dobremu tabaku se ni odrekal. Ni mu bilo žal denarja zanj, saj je vendar očito, da boš prijatelj pogostil le z dobrim — čemu bi sebe gostil s slabim! Zdjaj, ko ni bilo nikakega dela v institutu, se je oprjel resnega študija, ki mu je potlačilo vse zapeljive želje po svetških filmih, po slavnihih pevcih in igralcih, po vseh bučnih zabavah v parkih in ob Dnjepru. Zavestno se je obsodil na samoto svojih štirih sten in ves ta skromni prostor je krasila edino le ovela palma v kotu, ki so jo pozabili nekdanji gosposki prebivalci tega stanovanja in ki je zdaj prehajala od najemnika do najemnika kakor nema priča o žalostni minljivosti tega sveta. Bil je zadovoljen. Pod njenimi obledelimi listi se je trdovratno zakopal v delo.

Opazil pa je v sebi nekaj, kar je bilo zelo nenavadno, prav strašno, ker se ni razumel resničnih in naravnih vzrokov tega pojava. Čutil pa ga je vsepovsod. Glej, toli plodonosno leto v zavodu ga ni obogatilo z novim znanjem — ne, nikakor ne! Uničilo je v njem celo to, kar je prinesel seboj z dežele. Nena doma je občutil, da so njegovi možgani poviti v ničvedne cunje, pa ga je to vsega vznemirilo. Njegovo častihlepleje je bilo ponižano. Najbolj pa so ga skrble pregrehe, ki niso imele z zavodom prav nič skupnega. Le to ga je pestilo, to je bila njegova najbolj boleča skrivnost: Literatura. Vzljudil jo je, postal mu je edina snov življenja. Ni se mu čil, da bi odkril vzroke za ta svoj zanos po pisanih besedi, če pa se je za to svojo pregreho opravičeval, se je le na ta način, da je postavljaj literaturo na prvo mesto znanja slehernega kulturnega človeka. Od vztrajnega čitanja na vasi je ohranil v spominu nešteto imen, naslovov in prigod, toda vse to literarno znanje je bilo podobno zanemarjeni knjižnici, kjer knjige niti na policah niso urejene. Zdjaj pa se je zavzel, urediti vse to v svoji glavni prav tako, kakor je uredil knjige v vaski knjižnici.

Dan si je razdelil, potem ko se je vsakokrat okopal, tako da je od desetih do treh čital, naslednji dve uri pa porabil za razno drobnjavo; za lekcije v ustanovi, ta čas je zamenjaval knjige, v knjižnici, obedoval, malce poležal, potem je dve uri določil za francoski in angleški jezik, na koncu konca pa se je sprehotel po ulicah ali pa je šel v park, nato je povečerjal in šel spat spet do 7. ure zjutraj. Takšen je bil njegov dnevni red, ki ga je proglasil za neprekršljivi zakon. V onih trenutkih, ko ga je napadal upor proti temu zakletemu zakoniku, je kričal nad seboj, psoval se z najgršimi psovkami, saj je predobro vedel, da bi omagal, če bi le enkrat samkrat popustil. Zato je vsakokrat, ko je po sprehodu na večer končal z vajami po načinu zdravnika Anohina, občutil v postelji vso prožnost svojih misli ter ono dovršeno radost, ki jo je spoznal Epikur.

(Dalje prihodnjic.)

DRUŽINA IZ ŠPANJE

Na sliki je Španka s svojimi šestimi otroci, ki je prišla iz Santanderja v New York. Njen mož je v armadi. Tu je bila družina ustavljena. Razni ameriški odbori si že dolgo prizadevajo dobiti dovoljenje ameriške vlade za ustanovitev tabora za španske sirote. Ni jim uspelo, ker kvote za priseljevanje tega ne dopuščajo. Vsaj tako tolmači vlada. Največ španskih sirot in žensk je dobilo zavetje v Franciji, Angliji in Belgiji. Ameriški delavci taborom španskih beguncev denarno pomagajo.

GLASOVI IZ NAŠEGA GIBANJA

Zbral Joseph Drasler

Pueblo, Colo. — Chas. in Ana Pogorelec nista šla na zapad samo na zabavo, kajti svoj čas porabljata tudi za agitacijo v korist “Proletarca” in za naš pokret v splošnem. Obiskala sta precej naselbin v Coloradu in New Mexico, kjer Charles pozna veliko “old timerjev” in tudi mlajših rojakov. Do prošle sobote sta poslala 16 novih naročnin in 8 obnovitev, skupaj 24 naročnin. Nabrala nekaj prispevkov listu v podporo, iztirjala nekaj starih dolgov in se udeležila sej in sestankov. Društvo SNPJ v Sugaritu, N. Mex., je pristopilo v Prosvetno matico. Chas. Pogorelec se je namreč udeležil seje tega društva in članom pojasnil delo in namen te ustanove.

Herminie, Pa. — Anton Zornik je nutrudoma na agitaciji. V prošlih par tednih je poslal 6 naročnin. Kadar gre po naselbinah, se obloži z literaturo in jo razpečava. Prodajal je 175 izvodov letošnjega “Majskega Glasa” in nedavno 25 izvodov Upton Sinclairjeve knjige “No Pasaran”. Pisal je nam, naj mu jih pošljemo še 15.

Bridgeport, O. — Jos. Snoj je bil dva dni na oddihu na farmi Jacob Berganta. “Z Power Pointa je nam poslal eno naročnino. Priporoča, da naj bi enkrat septembra v naselbin v vzhodnem Ohiu poslali agitatorja za “Proletarca” in JSZ. S. Snoj ima zdaj malo prostega časa, pa tudi ako bi ga imel več, ne bi mogel na agitacijska potovanja, ker mu zdravje ne dopušča.

Milwaukee, Wis. — Na Jacob Rožiča se lahko vedno zanese, da bo izvršil svoj del agitacijskega dela. V tem mesecu je poslal šest naročnin.

Oakland, Calif. — Znani naš muzikant in šaljivec “Big Tony” Tomšič je poslal eno novo naročnino in pisal, da naj mu pošljemo “Majski Glas”. One, ki smo mu jih poslali aprila in maja, je vse razprodal.

Detroit, Mich. — Joe Koršič je poslal eno novo naročnino in 50c listu v podporo, ki jih je prispeval Joe Koss.

North Chicago, Ill. — Frances Zakovšek je poslala v prošlih par tednih 6 naročnin. Agitira na piknikih in kjerkoli se zbirajo naši ljudje.

West Allis, Wis. — Vincent Puzelj je poslal dve naročnini.

Cleveland, O. — Anton Jankovih je poslal 10 naročnin in John Krebel eno.

Girard, O. — John Tancek je poslal eno naročnino.

Murray, Utah. — Mike Zuzgel je obnovil naročnino in pisal po knjigo “No Pasaran”.

W. Aliquippa, Pa. — Eden izmed naših najboljših agita-

torjev v teh krajih je Bartol Yerant. V prošlih par tednih je dobil 9 naročnin.

Moon Run, Pa. — Michael Jerala je poslal 3 naročnine in piše, da je klub št. 175 JSZ sklenil prispevati \$10 v tiskovni sklad “Proletarca”.

Johnstown, Pa. — Ko je prišel Andrew Vidrih minuli teden na sejo glaynega odbora SNPJ, se je oglasil tudi v našem uradu in izročil dve naročnini.

Lawrence, Pa. — Louis Britz je prijatelj in podpornik “Proletarca” že mnogo let. Za naše gibanje je veliko storil in se deluje. Zdjaj je poslal \$10 listu v podporo.

Arma, Kans. — Ko je bil v Chicagu Anton Šular na seji gl. odbora SNPJ, je nas obiskal in izročil eno naročnino. Dne 21. in 22. avgusta bo v kansaških naselbinah na agitaciji Chas. Pogorelec.

Cicero, Ill. — Kristina Turpin in njen soproj sta bila nedavno na Elyju, Minn., na počitnicah. Ob tej priliki je obiskala nekaj rojakov in dobila tri naročnine.

Cleveland, O. — Joseph Maslo je poslal \$5 v pomoč španskim delavcem, ki jih je prispeval klub št. 49 JSZ. Pisal je, naj mu pošljemo nabiralnih pol. V klubu so tudi razpravljali o agitaciji za “Proletarca”. Apelu za sprejem zastopništva za ta list se je odzval John Božič.

Sugarite, N. Mex. — Anton Orožen je poslal 2 naročnini.

Cleveland, O. — Louis Zorko je bil vprašan, če bi mogel posvetiti svoj čas agitaciji za “Proletarca”. Korespondira z njim po nalogu upravnega odbora Anton Garden. Zorko je odgovoril, da je to delo pripravljeno sprejeti, dasi težko zaradi svojih drugih aktivnosti.

Strabane, Pa. — Klub št. 118 JSZ bo imel prireditev v korist “Proletarca” v soboto 16. oktobra.

Cleveland, O. — Matt Petrovich je bil med clevelandskimi Slovenci mnogo let v ospredju našega gibanja. Ko je šel v trgovino, je moral z delom več ali manj prenehati. A pomaga še vedno in sodeluje. To dokazuje tudi njegovo pismo z dne 14. avgusta, ki glasi: “Ko sem bil pretekli teden v Chicagu, sem slišal, da ima “Proletarac” v tiskarni nekaj dolga, ki mora biti plačan. Priloženo pošiljam ček za \$3 kot moj doprinos k olajšanju tega bremena. Upam, da se bodo oglasili somišljeniki povsod in na ta način dali nekaj priznanja vam v uradu, ki nosite odgovornost, da obdržite list pri življenju.

Imenik zastopnikov Proletarca

Kdor želi prevzeti zastopstvo za nabiranje naročnikov Proletarca, prodajati Am. družinski koledar brošure in knjige, naj piše upravnistvu, ki bo poslalo potrebne listine in informacije. Na tu priobčene zastopnike apeliramo, naj skušajo ob vsaki ugodni priliki pridobivati naročnike temu listu. Pravzaprav je dolžnost vsakega slovenskega zavednega delavca agitirati za svoje glasilo Proletarac.

Ako je ime kakega zastopnika v sledečem seznamu izpuščeno, naj nam sporoči pa bomo imenik radevolje popravili.

- CALIFORNIA.**
Fontana: Anton Blasich.
Oakland: Anton Tomšič.
Los Angeles: Frank Novak.
San Francisco: A. Leksan.

- COLORADO.**
Created Butte: Ant. Slobodnik.
Pueblo: Fr. Boltezar.
Walsenburg in okolica: Frank L. Tomšič.

- ILLINOIS.**
Chicago: Frank Zaitz, Charles Pogorelec, Anton Andres, Justin Zajc in Frank Bizjak.
La Salle: Frank Martinjak in Frank Karun.
Oglesby: Anton Udovich.
Springfield: Joseph Ovca in John Goršek.
Virden: Fr. Iersich.
Waukegan in North Chicago: Frances Zakovšek.

- INDIANA.**
Clinton: Ignac Spendal.
Indianapolis: Anton Ivančič.

- KANSAS.**
Arma: Anton Šular.
West Mineral: John Marolt.

- MICHIGAN.**
Detroit: John Zornik in Joseph Koršič.

- MINNESOTA.**
Buhl: Max Martz.
Chisholm: Frank Klun.
Duluth: John Kobi.
Ely: John Teran.

- MONTANA.**
Butte: Frank Jenker.
East Helena: Joseph Mihelič.
Klein: Peter Yellar in John Janc.
Red Lodge: K. Erzožnik.

- NEW JERSEY.**
Elizabeth: Andrew Spogor.

- NEW YORK.**
Gowanda: John Matekovich.
Little Falls: Fr. Petaus.

- OHIO.**
Akron in Kenmore: Leo Bregar.
Bridgeport: Joseph Snoj.
Barberton: Juh Jankovich in Mike Kopač.
Cleveland: John Krebel, Anton Jankovich.
Girard: John Kosin in John Tancek.
Glencoe: Albina Kravanja.
Lisbon: J. Bergant.

- NEW MEXICO.**
Sugarite: Anton Orožen.

Kakor v preteklosti, mora biti Proletarac tudi v bodočnosti tista duševna vez, ki bo družila našo napredno strujo pri delu za skupne cilje.

Vlada je drag špas

En dolar od vsakih treh, ki gre skozi vaš žep, plačate za vzdrževanje raznih oblasti, armade, vladnih birojev itd.

Izvoz in uvoz

Zed. države so v prvih šestih meseci kupile v inozemstvu za \$9,548,000 več blaga, kakor pa so ga jim prodale. Včasih je bilo nasprotno.

“Proletarca” ne izdajamo zato, da bi komu ugajal, ampak delavcem v korist.

NAŠE PRIREDBE

Izlet članstva in prijateljev kluba št. 1 JSZ v nedeljo 22. avg. v forest preserve v WILLOW SPRINGS, ILLINOIS.

Piknik kluba št. 222 JSZ v nedeljo 22. avgusta, GIRARD, OHIO.

Konferenca klubov JSZ in društev Prosvetne matice v nedeljo 29. avgusta, LIBRARY, PA.

Klub št. 45 JSZ v Waukeganu-North Chicagu prirediti piknik v korist “Proletarca” v nedeljo 29. avgusta na Stanovnikovi farmi.

Prireditev v korist “Proletarca” in socialističnega kluba v soboto 11. septembra, LATROBE, PA.

Piknik kluba št. 1 JSZ v nedeljo 12. sept pri Stežinarju v WILLOW SPRINGSU v korist “Proletarca”.

Prireditev kluba št. 118 JSZ v korist “Proletarca” v soboto 16. oktobra, STRABANE, PA.

OGLAŠAJTE

V

PROLETARCU

•• KRITIKUJOČA MNENJA, POROČILA IN RAZPRAVE ••

VAŽNA RAZPRAVA NA SESTANKU V CHICAGU O PROBLEMIH NAŠEGA GIBANJA V SEDANJH RAZMERAH

V četrtek 12. avgusta se je vršila v Chicagu v Slov. delavskem centru sestaneček, ki so se ga udeležili različni čikaški in zunanji sodruzi ter somišljeniki. Razprava na njemu je bila splošnega značaja in se je vrtela okoli različnih problemov, ki jih našo gibanje v sedanjih razmerah stavi pred oči. Razprava je bila splošnega značaja in se je vrtela okoli različnih problemov, ki jih našo gibanje v sedanjih razmerah stavi pred oči.

stanovi sta argumentirala dva, da cepi naše moči, bodisi v agitaciji in na časnikarskem polju. Drugi so izvajali, da je ona le izpopolnitev vrzeli na našem kulturnem polju in da je revija, ki jo je ustanovila, potrebna. Razprava je trajala skoro do polnočne ure. Bila je skoz in skoz konstruktivna in vršila se je mirno in v prijateljskem razpoloženju.

Govorilo se je tudi o predlogu clevelandske federacije S. N. P. J., da naj zberemo vsoto za nakup ambulanc in opreme (ambulance unit), ter se jo pošlje jugoslovanskemu oddelku v španski lojalistični armadi. Večinoma so navajali pomisleke in izvajali, da ne bo mogoče zbrati toliko denarja, kajti moderni ambulanci voz, kakršne se potrebuje na bojiščih, stane znatno več, kot pa ambulanci vozovi, ki jih imajo bolnišnice v mestih. Vrh tega je treba za ambulancne skupine na bojiščih mnogo opreme, ki jo ambulance v mestih ne potrebujejo. Ako se pomisli, da se je prvi akciji za prispevke v pomoč španskim lojalistom zbralo le kakih pet tisočakov, potem ni verjetno, da bi v drugi nabrali več, tudi če kampanjo zanjo omenjena federacija organizira, kakor je JSZ organizirala prvo, ko je sklicala ali pa sodelovala pri sklicavanju shodov in razposlala pisma in pole društvo skoraj vseh slovenskih podpornih organizacij in klubov JSZ. Prispevki se prihajajo, toda počasi in to skoraj vsi od posameznikov. Precej razprave smo imeli tudi o unijah.

Ta sestaneček v Chicagu je bil informativnega značaja, sklican zato, da se seznanimo z mnenji drug drugega in da pogotem na podlagi večje jasnosti med nami uravnavamo v našelbinah naše prosvetne in politične aktivnosti. — N. N.

Klub št. 49 JSZ in drugo

Cleveland, O. — Na zadnji seji našega kluba je bil izvoljen za zastopnika "Proletarca" v Collinwoodu s. John Božič. Precej let je bil v Salemu, O., nedavno pa se je vrnil v Collinwood in postal spet član kluba št. 49 JSZ. Ker se je zapostopnost za ta list v Clevelandu s tem imenovanjem pomnožilo, upam, da bo tudi število naročnikov naraslo.

Na isti seji sta bila izvoljena v pripravljalni odbor za prireditve v korist "Proletarca" Andrew Gorjanc in Andrew Božič. Niuna naloga je najprej preštudirati, kako tako prireditve aranžirati, da bo čim bolj uspešna. Če bosta uvidela, da vsled obilnih drugih prireditev in ostalih vzrokov ne bo dobrih izgledov za uspeh sedaj, bomo počakali naše običajne božične prireditve, Dvorano na božični dan imamo že najeto, pričakujemo obilno udeležbo, kot smo jo imeli v preteklosti, in ob tej priliki se bomo lahko spomnili tudi "Proletarca".

Razpravljali smo tudi o borbi španskih lojalistov in jim spet prispevali, to pot \$5. Kako jih bomo uporabili, še ne vem, ker imamo v Clevelandu dva načrta za pomožno akcijo španski republikli. Eden je bil sprožen v federaciji SNPJ, kateri so bile poslane resolucije za nabavo ambulancnega voza za ranjence. Drugi predlog je, da se ustanovi zavetišče za španske sirote, katerih starši so izgubili življenje v boju za obrambo demokracije. Predlog določa, naj bi se to zavetišče imenovalo "Norman Thomas".

Tudi društvo "V boj" št. 53 SNPJ ne zaostaja v prispevanju kadar se gre za boj proti fašizmu. Na seji dne 8. avgusta je prispevalo \$20.00.

Nekaj pa nam je bilo povedano. In to je, da predlagatelj za podarjenje ambulancnega voza španski lojalistični armadi gotovo niso vedeli, da stane taka ambulancna enota veliko več, kot pa poulični ambulanci voz. Ambulancne skupine na bojnih poljih morajo pobirati ranjence po polju, gričevju, jarkih, gozdovju in razoranih, razstreljenih potih, torej povsod, kjer se vrše bitka. Zato morajo biti ambulanci vozovi za bojišča, ako hočejo res služiti namenu, drugače konstruirani, kakor pa oni, ki so porabni le po gladkih cestah v mestih. Tako so nam rekli na sestanku v Chicagu.

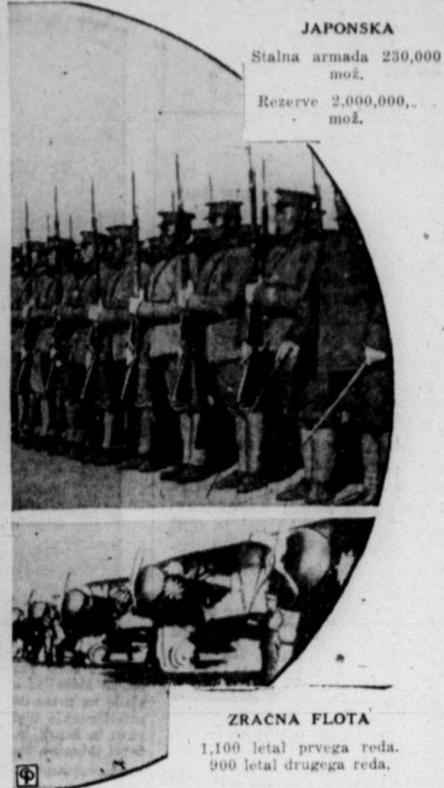
Čast in hvala Bogu, mesečnik Cankarjeve ustanove prejmemo že ta mesec! In s tem bo to zadnje poglavje boja "poslednega Mohikanca" končano. V metropoli bo zavladal vzoren red, mir in — amen! To obljublja tudi Jontez-Podgoričanova torba. Če se bo obljube držal, bo dobro. A veliko jih je, ki se jim izneverijo. Upam, da v našem slučaju ne bo spozabljenja, to je, da bodo vsi, ki kaj obljubijo, tudi spolnjevali obvezo.

Spet se je po priličnem času dogodilo, da smo se sodruzi in simpatičarji zbrali skupaj v Slov. del. centru na Lawndale Ave. v Chicagu, ter razpravljali o naših problemih, o homatijah v soc. stranki, o "Proletarcu" itd. Čikažani so rekli: "Zunanji naj govore." Oni najrajše slišijo, kako je v "veliki vasi" Cleveland. Če pa jim daš kisló poročilo, jim nikakor ni v dopadajenje.

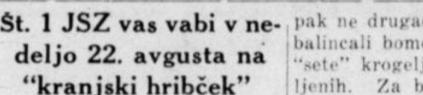
Bombač v Barbertonu, komponent "slavne" koračnice S. N. P. J., je hotel "marširati" preko sodruga Jožeta Snoja. A Jože je vzkliknil: "Stoj!" — Ata boj, Snoj! Frank Barbič.

KITAJSKA
Stalna armada 450,000 mož.
Rezerve 500,000 mož.

JAPONSKA
Stalna armada 230,000 mož.
Rezerve 2,000,000 mož.

ZRACNA FLOTA
200 letal prvega reda.
300 letal drugega reda.

ZRACNA FLOTA
1,100 letal prvega reda.
900 letal drugega reda.

Št. 1 JSZ vas vabi v nedeljo 22. avgusta na "kranjski hribček"

Chicago, Ill. — V nedeljo 22. avgusta prireja zlet na "kranjski hribček" klub št. 1 JSZ, na katerega vabimo vse, ki simpatizirajo z delavskim gibanjem. "Kranjski hribček" je zelo domač kraj, namreč pristna naravna krasota. Drevje, potoki, čeprav v tem času leta suhi, ampak drevje je še vse v zelenju.

Frank Udovič odpelje na izletni prostor od svojega doma že ob 9. zjutraj, od SDC pa ob pol deseti uri. Kdor nima avta, in se prijelje pozneje, naj vzame bus, ki vozi do Red Gate Stop pri Stežinarju vsako uro. Ustavljajo se na Crawford (Pulaski) Rd. in Ogden Ave. 20 minut preko ure, to je 20 minut čez 10. uro dop., in tako 20 minut preko vsake nadaljnje ure. Bodite začasni, da vam ne bo treba čakati celo uro, ako zamudite.

Tiste sodruge in somišljenike, ki imajo avte, prosimo, da vzamejo s seboj toliko prijateljev in znancev, kolikor je prostora. S tem bodo k uspehu piknika in k dobremu razpoloženju veliko pomagali.

V ta namen so povabljeni, da pridejo pred SDC na 2301 S. Lawndale Ave. ob 1.45 pop. in vzamejo s sabo toliko gostov, kolikor bo prostora. Ostali pa gredo potem na bus na Ogden in Crawford Ave.

Kot že poročano prej, bomo vlekli tudi vrvi. "Malo špasa mora biti", pravijo zdravniki. Je koristno zdravju in pa dobra šala ob enem. Vrv bomo imeli, močne, moške in ženske pa vabimo, da se vlečenja vrvi gotovo udeležijo. Tudi "švih" ljudje bomo imeli vsi priliklo pokazati svojo moč pri tem sportu. Torej ni ovire in ne vztokov za izgovore, da bi vi prišli, če bi bilo tako ali tako, ampak ne drugače. O. — seveda, balineali bomo po travi. Štiri "sete" krogej je nam obljubljenih. Za balincarje bo potemtakem prilike za telesne vaje kolikor jo bo kdo hotel.

Naši člani in članice se udeležujejo v velikem številu vseh prireditev slovenskih naprednih organizacij. Zato se zanašamo, da bomo na tem veseljem sestanku tudi mi imeli veliko udeležbo. Kar se postrežbe tiče, bomo skrbeli, da bo dobra kot najbolj mogoče, muham in komarjem pa bomo prepovedali vstop, če potrebno magariri z električnimi napisi, če na drugeče ne bodo hoteli ubogati. Za ljudi pa je "kranjski hribček" itak prost.

Torej tisti, ki imate avte, povabite s sabo prijatelje, ki nimajo svojih vozil. Veselili se bomo na ta način v čimvečji družbi. Kdor utegne priti zgodaj, naj se pelje s Fr. Udovičem ob času, kot omenjeno prej. Drugi pa vzemite regularne avtobuse, ki vas prav tako komfortno pripeljejo do Red Gate Stop (do Stežinarja). In potem pa hodite peš par "blok" dalje po hribu do kraja, kjer najdete našo veselo družbo.

Kdor izmed naših avtomobilistov pa bo imel še kaj prostora bo ustavlil pri SDC ob 1:45, kot že omenjeno, torej bo vse urejeno za ugodnost posetnikov piknika čimboljše mogoče.

Vabi v imenu odbora kluba št. 1 JSZ Justin Zajec, tajnik. (V slučaju neugodnega vremena se bo ta zabava vršila v Slovenskem delavskem centru, 2301 So. Lawndale Ave.)

LISTNICA UREDNIŠTVA
Ker je bil urednik več dni na sejah kl. odbora SNPJ, je ta številka izšla dan pozneje kot običajno.

Girard nikoli ne zaostane

Girard, O. — Kot običajno vsako leto, priredi naš tukajšnji klub št. 222 JSZ tudi letos piknik skupaj z angleško poslujočim društvom Golden Eagle št. 643 SNPJ. Vršil se bo v nedeljo 22. avgusta v parku Avon pri takozvani "Slovenski Bistrici".

V slučaju neugodnega vremena se bo piknik vršil v Nagodetovih prostorih v Avon parku.

Vse naše občinstvo vljudno vabimo, da se tega piknika udeleži v čimvečjem številu. Zabave bo obilo in kar bo prebitka, gre delavskemu gibanju v korist.

Na svidenje na pikniku 22. avgusta. — J. Kosin.

Tudi klub v Strabanu bo imel piknik v prid "Proletarca"

Strabane, Pa. — Klub št. 118 JSZ se je vabilu za prirejanje veselice in korist "Proletarca" odzval in jo priredi v soboto 16. oktobra.

Na konferenco društev "Prosvetne matice", ki bo 29. avgusta v naselbin Library, gre od tu precej zastopnikov. Federacija SNPJ pošlje štiri, med njimi urednika Naprejša Witkoviča in Čipčiča. Slednji je bil delegat na zadnji konvenciji SNPJ. — Poročevalec.

Chas. Pogorelec obišče naselbine v Kansasu

Chas. Pogorelec, tajnik JSZ in upravnik "Proletarca", obišče naselbine v Kansasu v svrhu agitacije za "Proletarca" in JSZ v soboto in nedeljo 21. in 22. avgusta. Do zdaj je bil v Coloradu in obiskal je tudi nekaj naselbin v New Mexici. Izkaz naročnin, kolikor jih je postal do sobote prošli teden, je v glasovih iz našega gibanja, na 3. strani. V ponedeljek ta teden jih je spet postal šest. Upamo, da mu bodo šli sodruzi in somišljeniki v Kansasu čimbolj na roko.

V USSR grafterje še vedno pobijajo

Smrtna kazen je v Rusiji jako običajna. Za vsako stvar te lahko obsodijo v večna lovišča. Neka knjigovodkinja, ki je ponoverila nekaj tisoč rubljev, je bila usmrčena. Špijone, ali dozdnevne špijone, ki jih zalote ob meji, ustrelje oblasti baje brez obravnave. Trockijevci torej niso edini, ki povzročajo grobarjem izredno delo.

VELIKE ODGOVORNOSTI FRANCO-SKE SOCIALISTIČNE STRANKE

(Nadaljevanje in konec.)

Vsemu temu se je pridružila nezadovoljnost v vojski. Ko je leta 1931 padla monarhija, je štela španska armada 105,000 mož, ki jim je zapovedovalo 195 generalov, 5,938 častnikov z nadkapitanskimi čini, 5,281 kapetanov in 5,707 nižjih častnikov — torej na vsakih 5 mož en častnik! V tem številu niso še vštet častniki vojne mornarice, žandarmerije in civilne garde. Republika je sklenila reducirati preveliko število častniškega kadra. Častniki so se čutili ogroženi in so samo čakali na trenutek, ko bodo udarili. Vsa reakcionarna družba je pritiskala na generale: udarite! Trenotek je ugoden: široke množice so že site večnih bojov in krvoprelitij, malo-meščani se obračajo spet na desno, v delavskem taboru je razkol in razdor med socialisti, komunisti in anarhisti. Naj govore strojnice, naj govori sila!

In 18. julija 1936. leta so generalni pod vodstvom Franca uprizorili puč proti zakoniti republikanski vladi, v kateri ni sodel niti en socialist ali komunist. Franco je bil prepričan, da bo v nekaj dneh gospodar nad vso Španijo. Saj ima 90% častnikov na svoji strani, marmorske čete, kapital in cerkev.

Pa se je uračunal. V Madridu in Barceloni je ljudstvo zaprlo uporne častnike in zatrlo vstajo. Po vsej Španiji so se delavci in kmeti dvignili za obambo republike in njene zakonite vlade. V vojaško-tehničnem oziru so uporniki mnogo močnejši od branilcev republike: uporniki razpolagajo skoraj v vsem oficirskim kadrom, delavske milice pogrešajo izšolanih komandantov, uporniki razpolagajo z dobro izvežbanimi, v maroški vojni preizkušenimi četami, v delavske milice se pa vpisujejo ljudje, ki še ne znajo ravnat s puško, uporniki imajo izvežbane artileriste, pionirje in pilote, delavske množice še-le improvizirajo čete, uporniki so se v začetku vstaje polastili velikih skladišč orožja, municije in živih, delavskim milicam pa primanjkuje orožja, municije in rednega dovoza živil. Tehnična premoč je na strani upornikov, toda na strani vladnih čet je pa moralna premoč. V Madridu in Barceloni, pred Saragoso in Oviedom, pred Granado in Cordobo, v okoljenem Badajozu in Sierrri Guadarrami so izvojevale delavske milice naravnost neverjetno junaške bitke.

S tem so branilci republike preprečili, da bi zavladal nad

Španijo, Franco. Obe strani sta se nato zakopali v strelske järke in močne utrdbe in državljanska vojna se je zavlekla dalje, kakor so si vsi mislili. Vendar bi se ta vojna že davno končala s Francovim porazom, da mu niso taje veselile priskočile na pomoč.

Ko so videli Francovi prijatelji, da s svojimi četami ne bo premagal španskega svobodoljubnega ljudstva, so mu začeli iz inozemstva pošiljati vojaške, pilote, oficirje, topove, strojne puške, letala, granate in bombe, tanke in oklopne avtomobile, denar in konserve, skratka ves živ in mrtvi material, ki je potreben za modernno vojsko. Radi te mednarodne solidarnosti fašizma, radi intervencije tujih vesilov, krvavi špansko-ljudstvo še danes in ne moremo napovedati časa, ko bosta Španija in njegovo ljudstvo v miru in svobodi gradila novo bodočnost. Vsi svobodoljubni ljudje po vsem svetu koprne, da bi čim prej padla taka odločitev, saj z njo bi bila premagana ne samo španska reakcija, temveč bi bil zadan tudi odločilni udarec fašizmu. — S.

PRIREDBE KLUBOV J. S. Z.

V sledečem seznamu so priredbe klubov JSZ, konferenčnih organizacij in socialističnih kulturnih društev:

AVGUST
CHICAGO, ILL. — Zlet članstva in prijateljev kluba št. 1 JSZ na "Kranjski hribček" v Willow Springs v nedeljo 22. avgusta.
GIRARD, O. — Piknik kluba št. 222 JSZ v nedeljo 22. avgusta.
LIBRARY, PA. — Konferenca klubov JSZ in društev Prosvetne matice v nedeljo 29. avgusta v izobraževalnem domu.

SEPTEMBER
LATROBE, PA. — Prireditve v korist "Proletarca" in soc. kluba v soboto 11. septembra.
CHICAGO, ILL. — Piknik kluba št. 1 JSZ v nedeljo 12. sept. v korist "Proletarca" pri Stežinarju v Willow Springsu.

OKTOBER
STRABANE, PA. — Prireditve kluba št. 118 JSZ v soboto 16. oktobra v korist "Proletarca".
CHICAGO, ILL. — Dramska prireditve kluba št. 1 JSZ v nedeljo 17. oktobra.

NOVEMBER
CHICAGO, ILL. — V nedeljo 28. novembra spevoigra soc. pevskega zbora "Sava" v dvorani C.S.P.S.

DECEMBER
CHICAGO, ILL. — Dne 31. decembra Silvestrova zabava kluba št. 1 JSZ v dvorani SNPJ.

1938.
CHICAGO, v nedeljo 13. februarja dramska predstava.
CHICAGO, v nedeljo 10. aprila koncert "Save".
CHICAGO, v nedeljo 1. maja prvomajsko slavlje.

Milwaukee Leader
Največji ameriški socialistični dnevnik. — Naročnina: \$6.00 na leto, \$3.00 za pol leta, \$1.50 za tri mesece.
Naslov: 540 W. Juneau Ave. MILWAUKEE, WIS.

FENCL'S
RESTAVRACIJA IN KAVARNA
2609 So. Lawndale Ave. Chicago, Ill.
Tel. Crawford 1384
Fristna in okusna domača jedila. Cene zmerno. Postrežba točna.

PRISTOPAJTE K SLOVENSKI NARODNI PODPORNJI JEDNOTI
NAROČITE SI DNEVNIK "PROSVETA"
Stane za celo leto \$6.00, pol leta \$3.00
Ustanovljajte nova društva. Deset članov (ic) je treba za novo društvo. Naslov za list in za tajništvo je:
2657 S. Lawndale Ave. CHICAGO, ILL.

ZA LICNE TISKOVINE VSEH VRST PO ZMERNIH CENAH SE VEDNO OBRNITE NA UNIJSKO TISKARNO
Adria Printing Co.
1838 N. HALSTED STREET, CHICAGO, ILL.
Tel. Lincoln 4700
PROLETAREC SE TISKA PRI NAS.

Maksim Gorkij—Ivan Vuk:

PATROLJA

(Dalje in konec.)

In zopet molčanje.
— O, Gospod — glasno šepeta Semjon in vzdihlivi sprajše tiho in sočutno:
— Jakovljevi, ti je hudo?
Jakovljevi molči, se ne zganja.
Semjon je mrazeče stresel s pleč in z otožnim smehljajem v obeh, gledajoč na rjavoga vojaka, zagovoril monotono, kakor da pripoveduje pravljico:
— Gledam... leži ona pri svetilniku; z roko se je oprjel mala, objemajoča ga... lica blede — blede, a oči — odprte... Tako mile...
— No, navil je pesem — zagodrnja mračno rjavi.
Semjon gleda na polena, zamizli oči in nadaljuje:
— Kakih dvajset let ji je...
— Govoril si že o tem — vzklikle rjavi karajoče. — Zakaj dražiš rano?
Semjon mu gleda v lice in se smehlja kot obtoženec.
— Zal mi je punčke, veš...
Tako mlada... gotovo je bila živahna, po obeh se je poznalo... Mislim si: "Eh, ti draga! Bila bi ti živa, spoprijateljil bi se s teboj. Po praznikih bi hodil k tebi na stanovanje in poljubljil bi tvoje..."
— Molči — je rekel Jakovljevi in merril pripovedovalca po strani od glave do nog z ostrimi, bodečimi očmi.
— V vojašnici glodaj — je pripomnil rjavi.
Semjon je sklonil hrbet kot obdolženec in začel zopet:
— Zal mi je, brati!... Leži ona, kakor da spi... nobene krvi, ničesar... Najbrž je samo šla...
— Naj bi ne hodila — je surovo vzklilnil rjavi in robato zaklel.
— Morebiti jo je poslala gospoda... — je rekel Semjon, kakor bi ga spraševal.
— Tudi nas pošilja gospoda. Ali smo mi krivi? — je razdraženo zahrpel rjavi. — Idi, govornik, kakor si prisegel... Grda psokva mu je zletela iz ust. — Vsi pošiljajo narod drug na drugega...
In zopet je zavznela psokva v vzduhu. Jakovljevi je dvignil oči, se ozrl smehljaje v lice rjavoga in naenkrat razločno v zlogih vprašal:
— Kaj je vojak?
V temj se je zaslislal glasen tresk, škripajoči stok. Semjon je vztrepetal.
— Malov se trudi, sodrga — je rekel rjavi, migaje z brki. — Izborjen vojak. Zaukaže stotnik, naj požre živega otroka — on ga požre...
— A ti? — je vprašal Jakovljevi.
— Poslan je bil, da vzame zabožček — nadaljuje rjavi — on pa tam kdovekaj nalomi... živina.
— A ti... požreš? — je ponovil Jakovljevi.
Rjavi ga je pogledal in prestopivši z noge na nogo mračno odgovoril:
— Jaz, brat, v avgustu odslužim...
— Vseeno — je rekel Jakovljevi in pokazal zobe. — Jutri ti stotnik ukaže... in ti požreš otroka in celo lastnega... Kaj je vojak?
Zasmeljal se je suho. Rjavi ga je pogledal, udaril s kopitom puške ob kamen in obrnivši glavo zakričal v temo:
— Malov! Brži!...
— Nepridivraj ta Malov — je polglasno govoril Semjonov. — Davi, ko smo streljali v puntarje, je on vsem merril v truhe... Pravim mu: "Malov, zakaj si tako nesramen? Bij v noge." A on odvrne: "Jaz vse slijem v študente..."
Semjon je vzdihnil in zopet nadaljeval enako monotono, brezbarvno:
— Jaz pa tako mimogrede mislim: Studenti so dober narod. Pri nas v vasi sta živel dva... Družila sta se z muziki. Pila sta z njimi, pisala jim prošnje. In razlagala vse... knjige sta jim dajala, da so čitali... Blesetela sta, pomnil, kakor baker na soncu. Vesela, poštna človeka. Potem je pri-

— E, sodrga — je tiho spre-govoril Jakovljevi, izpodvija-je z udarcem roke cev kvišku. Zadel je še strel. Rjavi je naglo spustil puško in sunil Malova ga je zgrabil za ramo.
— Nehaj, ti...
Malov se je zagugal na no-gah in videč, da so vsi tovariši mirni, rekel v zadregi:
— No, in narood! Pravoglavnega človeka, vojaka... prestolu-očetnjavi... iz oken-ka obstreljevati... a?
— Strahopetec! Zazelode se ti je — je razdraženo rekel rjavi.
Malov se je zavrtel, maha-je z roko.
— Nič se mi ni zazdelo... Tudi nisem strahopetec... Komu je veselje umreti? — je zablebetal, drgaše s prstom zapor puške.
— Sami sebe se bojite... je smehljaje govoril Jakovljevi. Umolknil so. Vsi štirje so nepremično strmeli na kup rdečih zubljev pred svojimi no-gami. Od vseh strani so jih o-mejavale kamene stene in jih davila tišina, pričakujoča ne-česa zlovečega.
— No? — je rekel rjavi. — Ne bom mar sam moral po dr-va?... Jakovljevi, idi...
Jakovljevi je molče sunil pu-ško Semjonovu in počasi odšel. Malov je pogledal za njim, po-gladil puškino cev z levo roko, nato popravil kapo in rekel:
— Vsega ne prinese sam, kar sem nalomil... seveda...
Stopil je od ognja, držeč pu-ško na rami. Ali takoj se je obrnil in radostno objavil:
— Vso branjevino sem pre-vernili! —
Pri ognju sta ostali dve svin-čeni postavi in sledili, kako se je zubelj odedal s sivim pepe-lom. V tišini je trepetal tanki glas Malova. Semjon je po-gladil z rokavom plašča cev puške, tiho zakašljaj in vpra-šal:
— Mihail Evsjejič! Vidil li vse to Bog? —
Rjavi vojak je dolgo migal z brki, predno je gluho in pre-pričevalno odgovoril:
— Bog... mora videti vse... takšna je njegova dolž-nost...
Nato je drgnil brado in po-tresel z glavo ter nadaljeval karajoče:
— No, Jakovljevi je zama-n tisto... Zakaj me žali? Ali sem hušji od drugih, a?
Zopet sta molčala. Tam v temi so škripale, treskale in ro-potale ob tla deske. Semjon je vzdignil glavo, pogledal na nebo. Bilo je črno, mrzlo, vse v oblasti teme...
Vojak je vzdihnil in mra-čno, tiho rekel:
— A, morebiti... tudi ni Boga...
Rjavi vojak je težko vzdig-nil svoje oči in surovo vzkril-nil:
— Ne laži!...
Nato je jel s čevljem greb-sti žrjavico v kupček. No, ne končavši, je kmalu opustil to, se ogledal in migaje z brki, hri-pavo govoril:
— Treba je znati... ali sem človek ali nisem... To je treba znati... a potem šele...
Prenehaj je, zagrizel se v brke in zopet krepko podrgnil brado.
Semjon se je ozrl nanj, po-vesil oči in previdno, tiho, in uporno javil:
— Vendar drugi govore... ni Ga...
Rjavi ni odgovoril — Postajalo je vedno hladneje. Sneg je prenehaj in najbrž je od tega postala tema še bolj nepremična in gosta.
V daljavi je trepetal ne-kak čuden zvok, nevoljljivi, kakor senca...

GOSPODARSKI IN POLITIČNI POLOŽAJ BELGIJE TER NJENO DELAVSKO GIBANJE

(Nadaljevanje in konec.)

Od 1925. leta dalje so socia-listi vedno ohranili postojanke večinske stranke; tudi pri zad-njih volitvah, ko se je pojavi-la močna fašistična struja iz samih katoliških vrst, pa je o-slabila proti svojemu pričako-vanju namesto socialistov klerikalce.
Taka razdelitev političnih sil je spravljalna na površje raz-lične vlade: ali so se liberalci s katoličani združili proti so-cialistom ali so bili eni ali dru-gi prisiljeni sodelovati s socia-listi. Od 1935. leta sodelujejo socialisti neprekinjeno v koa-licijski vladi s katoliki in pri nedavnih volitvah v Bruslju so glasovali za listo ministrskega predsednika van Zeelanda tu-di komunisti, ki so poslali vda-nostno pismo tudi belgijskemu nadškofu.
Ta vlada se šteje za zaslug, da je veliko storila za gospo-darsko ozdravljenje Belgije. Močno kritiko v socialističnih vrstah je pa povzročila s svojo zunanjo politiko. Radi njene-ga zadržanja napram Nemčiji in Španiji je izstopil iz vlade vodilni socialist s. Vandervele, dočim so drugi socialisti ostali v vladi.
Različna mnenja v zvezi s to demisijo, ki se vedno bolj raz-čiscuje v stranki, so deloma prav podučna tudi za nas, če-prav ima gibanje pri nas nar-avno popolnoma druge kon-kretne probleme. Kajti neka-rih razpravljajo belgijski so-cialisti, so mednarodnega po-mena, kar se je vidno pokazalo tudi s tem, da je nedavno o-missioniral pri vodstvu socia-listične internacionale s. de Brouckere, ki se je pred leti mudil tudi v Jugoslaviji. (Med-tem je demisijo umaknil.)
Socialistična večina v stran-ki pod vodstvom starih soder-gov Vandervele, de Brouck-nera, Huysmansa i. dr. nasto-pa proti nazorom Hendrika de Mana, ki vodi v vladi gospo-darske zadeve, in Spaaka, ki vodi zunanje ministrstvo. Oba označujejo kot "nesocialista", ker zastopata nazore, kot so jih pred leti proglasili franco-ski neosocialisti (po naše: novi "socialisti"), ki so se končno kot majhna skupina dveh po-slanev ločili od socialistične stranke s 150 poslanci in po-stali posebno ob delu Blumove vlade brezpomembni. Nazori Hendrika de Mana se imenu-jejo tudi "planizem", ker je on pred leti napravil plan-načrt, po katerem naj se regulira gos-podarstvo, ki bi po njegovem planu stopnjeva izgubljalo privatno-kapitalistični značaj. Ta "planizem" je za Hendrika de Mana tudi socializem.
Po Vanč rvelodvi demisiji je Spaak razložil svoje stali-šče v časopisu "Independance Belge" tako-le: Vandervele izjavlja, da ostane zvest socia-listični ideji, ki jo je sprejel že v mladosti. Jaz pa mislim, da kaže sedanost druga pota za ureditvenje socializma kakor pa revolucionarni marksizem. Sodelovanja v vladi ne sma-tram za nikako nujno potreb-no zlo, temveč za edino pravil-no pot. Pri vseh strankah in stanovih vidim namreč dve skupni struji, ki omogočata medsebojno zblizanje: prva struja, ki meni kot vrednote red, avtoriteto in odgovornost v okviru demokracije, in dru-ga, ki je za socialno pravič-nost. Smatram za mogoče tudi trajno sodelovanje s posame-znimi katoliki.
Razredni boj je dejstvo, ki ga je ugotovil marksizem, ki je s tem tudi omogočil organiza-cijo delavskega razreda in do-sego nekih pravic in reform. Gotovo pa nisem več pravover-ni marksist, ako rečem, da je prišel za socializem v demo-kratskih državah čas, ko se mora osvoboditi preozkega o-kvirja delavskega razreda in najti stik tudi z drugimi dru-žabnimi sloji. Kapitalizem se sicer zelo hitro razvija, vendar smo še daleč od socialistične družbe. V tem vmesnem stan-ju, v katerem se zdaj nahaja-

mo, pa moramo vedeti, da je resnična solidarnost različnih družbenih slojev večkrat po-trebna.
Radi sodelovanja s komun-isti sem predvsem mnenja, da izraz "komunizem" ne pomeni več tistega, kar je pomenil pred leti. V sovjetski Uniji ni nobenega komunizma in Stali-nova politika niti v smer kom-unizma ne vodi. Država, ki se oblikuje v sovjetski Uniji, ni avti komunistična, niti socia-listična, sploh ji je moremo dati pravega imena. Najbolj prime-ren izraz za njeno sedanjo po-litiko bi bil "proletarski fašizem". Gotovo se lahko občudu-jejo velikopotezna tehnična dela sovske Unije, toda demokracije v njej ne vidimo in zato mislim, da tudi zapato-od-evropskih komunistov ne moremo pritegniti k temu, da bi "brani" našo demokracijo in njene naprave. Od komun-izma nas ločijo globoke razlike že v teoriji. Te razlike se zde meni danes globlje kakor pred petnajstimi leti. Tedaj je bila ruska revolucija upanje socia-lizma. Danes smo v tej nadi v gospodarskem, posebno pa še v človeškem oziru strašno za-očarani. Čemur se čudim, je to, da socialisti, ki so svoj čas ob-sojali boljševeke, ko še niso za-pravili vsega upanja, mislijo danes, da je mogoče z njimi zblizanje, ko so jasno dokaza-tili da je tako upanje neuresnič-ljivo. — Tako je torej razložil svoje stališče zunanji minister Spaak, ki je bil prej vodja bel-gijskih komunistov.
Hendrik de Man, ki pa je bil vedno v socialistični stranki, a je že pred desetimi leti napisal oširno kritiko nekaterih Mar-ksovih trditvev o družabnem razvoju, je k tem Spaakovim izjavam povedal to-le mnenje:
Spaak je sprejel moj plani-zem še, preden je prišel v vla-do. Njegovo izjavo hočem spo-polniti še z nekaterimi stvarmi. Nama očitajo, da sva postala narodna socialisti. Vsi vedo, da odklanjava nacionalizem kot fašizem. Ta očitek narode-ga socializma sprejemem le v toliko, kolikor jaz resnično pojmujem socializem: da mo-raz socializem upoštevati raz-mere v domači državi in ure-sničevati svoje ideale pri svo-jem ljudstvu, namesto da se zateka k platoničnemu inter-nacionalizmu in drugič, da mo-raz upoštevati socializem ne sa-mo proletarski razred, temveč skupne interese večine prebi-valstva v svoji državi. Če imam izbirati potem dajem prednost narodnemu socializmu dejanja pred mednarodnim socializ-mom govorjenja. Kajti biti na-rodni ne pomeni biti naciona-list. Poudarjam, da je meni va-žno, da sem prav tako dober Evropejec in dober svetovni državljani kakor dober Belgi-jec. Sovražim gospodarski na-cionalizem, ki žene ljudstva v škodljivo avtarkijo, osamlje-nost in bedo, in sovražim poli-tični nacionalizem, ki vodi v vojno; sovražim rasni in kulturni nacionalizem, ki zataju-je višje vrednote človečanske kulture.
Smatram, da socializmu prav-nič ne nasprotuje naš plan, ki hoče varovati male posestnike in varčevalce, da se združijo vsi proti finančnim in industri-jskim monopolom. Naše delo v vladi je pokazalo že mnogo us-pehov za proletarijat in srednje sloje, čeprav se naš "plani-zem" še ni uresničil.
Kar se tiče sodelovanja v van Zeelandovi vladi, izjav-lyam: "Midva nisva v vladi kljub svojemu socialističnemu prepričanju, temveč sva v njej prav zato, ker je najin socia-lizem v bistvu vladni socializem, ker je usmerjen samo na to, da iz dneva v dan dviga splošno blaginjo."
Tako de Man.
Socialistična večina stranke s predsednikom Vanderveldom vid v nekaterih teh nazorih tri osnovne zmotne: sodelovanje v vladi, postavljeno kot načelo, namen, da se vzame socialisti-čni stranki njen razredni zna-čaj, in preložitve vsega težišča

prepričani, da ji bo to razčisti-jevanje nazorov samo koristilo, kakor je tudi pred leti dvignilo socialistično stranko Franci-je, ki so ji njeni "neo-sociali-sti" postavili enake probleme, pa je stranka s svojo prečišče-valno zmago zaključila disku-zijo.

Zakaj smo se toliko pomu-drili z razlago diference v soc. gibanju Belgije? Naša naloga je, da vzgajamo delavce v kri-tičnem mišljenju. Prav na ta-kih konkretnih stvareh se naj-bolj bistri um in socialistična zavest. In vsi tisti, ki znajo mi-sliti, vem, da so se pri nekate-rih Spaakovih in de Manovih nazorih spomnili na slične zmotne, ki jih tudi pri nas ozna-čujejo prav taki ljudje, ki jim je socializem prestar, premalo revolucionaren in premalo nar-oden. Zmedenost, ki jo je pov-zročil nacionalizem in fašiz-em, se pojavlja pač povsod. Pod napačno zastavo se skuša miselnost nasprotnikov vtiho-tapiti tudi v delavske vrste. Ti-sti, ki še nikdar prave vere v delavski razred in socializem inveli niso, mislijo, da se bodo rešili in prikupili nasprotni-kom s tem, da sprejemajo nji-hove parole in se hočejo delati bolj narodne in pobožnejše od njih samih. Trde, da so sicer proti narodnemu fašizmu, pa pri tem podpirajo domači na-rodni fašizem in priporočajo slavno vasko "kirchturm"-poli-ko proletariatu, in mislijo, da bo socializem pridobil srednje sloje s tem, da bo samega sebe zatajeval in se igral s termino-logijo pokojne slovenske ljud-ske stranke. V vsaki prehodni dobi, v kateri branilci starega ne izbirajo sredstev v obrambi pred novim, še v vsaki taki do-bi so začasno uspevali vedež-ovalci in krivi preroki, ki v svo-jih zmedenih glavah mešajo pleve z zrnjem, pravilno napa-čnim, koristno z nevarnim in škodljivim. Zato se pojav-lyajo tudi iznajditelji toliko "novih" socializmov.

Delavski razred, ki hoče novo dobo, se mora vsak dan na novo novega učiti. Veliko bridkih naukov ima že za se-boj. Vedno znova mora premi-sijevati o pravi poti. Gotovo mora vsako delavsko gibanje delati na domačem terenu, pre-bujati ljudstvo, na čigar zem-lji živi, nikdar pa ne sme iz-gubiti izpred oči enega, to je: cilja. Cilj pa je socializem in socializem je najvišji ideal vse-ga človečanstva.

DR. F. PAULICH
— ZOBOZDRAVNIK —
Ordinira vsak dan razen srede od 9. zjutraj do 9. zvečer.
V nedeljo po dogovoru.
PHONE: CICERO 610
2125 SO. 52ND STREET
CICERO, ILL.

Dr. John J. Zavertnik
PHYSICIAN AND SURGEON
OFFICE HOURS:
At 3724 W. 26th Street
2:00—4:00; 7:00—8:30 Daily
Tel. Crawford 2212
At 1858 W. Cermak Rd.
4:30—6:00 p. m. Daily
Tel. Canal 1100
Wednesday and Sunday by appointment only
Residence Tel.: Crawford 8440
If no answer — Call Austin 5700

BARETINCIC & SON
Tel. 1475
POGREBNI ZAVOD
424 Broad Street
JOHNSTOWN, PA.

PARK VIEW WET WASH LAUNDRY CO.
FRANK GRILL, predsednik
1727-1731 W. 21st STREET CHICAGO, ILL.
PRVA SLOVENSKA PRALNICA V CHICAGU
Naši vozniki pobirajo perilo po vsem mestu, Cicero in Berwynu in dovažajo čistega na dom
TOČNA POSTREŽBA DELO JAMČENO
Telefoni: CANAL 7172-7173

TISKOVNI FOND PROLETARCA
VII. IZKAZ
Lawrence, Pa. Louis Britz \$10.00
Detroit, Mich. Joe Koss 50c.
Pueblo, Colo. Anton Hočvar 15c.
Strabane, Pa. John Chesnik 25c.
George Hunter 50c. (Postal John Chesnik.)
Syran, Pa. Klub št. 13 JSZ \$2.
Walsenburg, Colo. George Stiglich \$1.00.
Arma, Kans. Anton Shular 50c.
Joseph Dolence 75c. (Postal Anton Shular.)
Croweburg, Kans. Matt Medved 50c. (Postal Anton Shular.)
Skupaj v tem izkazu \$16.15, prej-šnji izkaz \$165.33, skupaj \$181.48.

AWAKENING

The awakening among the organized has been wonderful the past year, but there are many yet asleep, blind to their own interest and the interest of their families. Some have even attempted to gain better wages without joining the union, thinking to gain the advantage of union organization without fulfilling the duties of union membership—poor slackers who do not realize that if the matter of their wages is left to the will of the employer, he can reduce as well as advance them.

In this awakening we are glad to see the increasingly important part played by women.

Unfortunately there is still a large class of men who cling to the old idea that the proper sphere of women is the home. This class does not seem to reckon on the changes in industrial development which have forced women and young girls into the factory.

Just as men and women have been forced into working at the same trades they must work side by side in building a trade union movement, a movement which clamors for no sympathy, charity or special favor from the government, no special privileges, or immunities from the laws that should apply to all alike in equity. Being composed of human beings, it has made some mistakes in the past. But it should not be judged by the errors committed, but rather by the actual service it has rendered in the promotion of the common welfare.

WOMEN IN THE LABOR MOVEMENT

Why I, as a Women, am Interested in Labor and Labor Unions

Did you ever see a man go into a steel mill ready to work? Have you noticed his clothes? — shoes must be hard and strong and I assure you that they are heavy, his goggles weigh about a pound, maybe more, his clothes must be heavy and of good quality, heavy under clothing and gloves which become solid with dirt and sweat—thus a man goes in ready to work by a heated furnace.

Within fifteen minutes he is perspiring. Can you imagine how he feels in this heavy clothing in the summer time? Watch him come out — you can hardly tell whether he is a white or black man—all you see is a man, tired, going home.

What does he find at home? A warm heated house because he must live in a tenement house where the rent is low, he must try also to pay back depression bills and at the same time, feed his family properly. He does not get much pleasure out of life because, even to go to the park after a days hard work costs him carfare money which is badly needed to buy gloves to protect those working hands already blistered and sore.

Why then should his family suffer? Why is he denied the right to have a union through which he could better his conditions?

Workingmen have been kept down for years and years but at last they are beginning to see for themselves that there is something wrong. When a man is no longer hired, he begins to wonder why.

When they were called to go to war for their country, when women saw their own flesh and blood sent off to war speedily to make this world

a better place to live in, they were not asked, **Are you a Red? Are you connected with any radical party? What labor unions do you belong to?** They simply demanded that you go to war.

If a radical was good enough then, why all the questions when the South Chicago workers were picked up after the police had beat to death and shot our men?

Communists, Reds, they said. Well that line is getting stale because just about anyone or anything that isn't liked by the industrialists is Red or Communism.

No longer can they say to a workingman, **you must.** Today we are trying to learn the things that really count in life and which unfortunately are not taught in the American schools. We are becoming class conscious and teaching our children accordingly. We women can through becoming active in labor unions and the labor struggle, help ourselves and our men to a happier, a fuller and more human life.

We are not asking for a gift, we are willing to work rather than strike but not under present working conditions where four men have to do the work of twenty men.

The depression will never end as long as these conditions continue.

There is work for everyone if hours are shortened and wages raised. Normal conditions as befits normal human beings instead of rushing men to death with hard work and long hours one week and no work the next, and there will be work and happiness for all.

We must organize to stop the slavery.—Mary Grubish.

MUSIC IN CHICAGO

By Louise B. Jursey

A splendid and magnificent cast of 40 people will present Verdi's "Il Trovatore" on August 21 and 22 at Igar Park, 6200 Touhy Ave., Park-ridge, Ill. a suburb of Chicago. This company is known as the Wisconsin Opera company, and is comprised of Wisconsin's most musically talented young men and women. It's musical director who likewise is the organizer of this splendid school of Opera is Mr. Lawrence Waite. Behind—Mr. Waite is extensive and complete musical training. His early training began in Milwaukee. Later he specialized his studies in New York, completing in voice, conducting, and stage craft.

With this cast of 40 Opera Singers are four young people of whom we ought to be especially proud. These four young people whom I will presently discuss in the next paragraphs should be of special interest to us, because they are of Yugoslav descent. Two of the singers are Slovenes, and two are Croats. They all sing in the chorus. Their names are:

- Mr. Edward Sostarich.
- Mr. Steve Hegji.
- Mrs. K. Jankovich.
- Mr. John Kocijan.

Mr. Sostarich has a deep baritone voice and is seriously and earnestly studying voice.

Mr. Hegji is a splendid tenor, as well as an accomplished violinist. In Milwaukee we can hear Mr. Hegji's orchestra every Sunday morning over WEMP. They present a half-hour of Yugoslav melodies and songs.

Mrs. Kathryn Jankovich is another very charming personality. She possesses a splendid clear Soprano voice. She is indeed a talented and an inspiring musician, or perhaps, I should say singer. When I spend a few hours accompanying her at the piano,

it seems but a few minutes. Mr. Kocijan is our fourth Yugoslav in the cast. He has a rich and strong tenor voice.

The Opera will be presented in Italian, the accompanist will be Elizabeth Tucker Burdick, playing the Golden Voiced Hammond Electric Organ. The admission to the Opera is well suited to your pocket-book, as it is only a small sum of 50 cents.

MAX WINTER

Max Winter, Austrian Socialist and one-time Vice-Mayor of Vienna, was known by the International Labor Movement as the founder of the Friends of the Children Movement which, starting in Austria, spread to many other countries. This together with its offshoot the Red Falcon movement has grown to a mighty organization. The idea behind this movement is that the working class must itself take care of the education of its children. What Max Winter did in this department of the great Socialist cultural movement was the achievement of a pioneer.

JUST RELEASED

never before shown in Chicago. "The Heart of Spain" — new sound film — produced in Spain by the Medical Bureau to Aid Spanish Democracy. The film shows the work of the American Hospital staff — the Hispano-Canadian Blood Transfusion Service—vivid scenes of the life of the Spanish people.

16MM film—running time 30 min. can be shown by amateur operator. Phone Dearborn 6978 for information relative to booking for your organization.

Annual Picnic of Branch No. 1 JSF

All members and their friends sympathetic to our cause are invited to the picnic.

Make no other plans for this coming Sunday, August 22, for this is the date of the annual picnic of Branch No. 1, JSF, and if you are looking for a day of real fun, you won't want to miss it. It will be held at the popular picnic spot "Kranjski hribček" out in Willow Springs, just a very short walk from the Red Gate Stop at Stezinars Grove.

The program for the day includes games of all sorts. We will take a few sets of ballins along, there will be plenty of good eats, drinks and the best of comradeship. All members who are driving their own cars out should take along as many of their friends as possible. Busses will leave at 10:20, 11:20 and each hour thereafter throughout the afternoon. They will take you right up to the Red Gate at Stezinars Grove from where you will have just a short walk.

Don't forget to bring your friends along, folks. We will all have an enjoyable time together.

In case of rain the picnic will be held at the Slovene Labor Center.

J. D.

Lawn Bowling

Slovene Labor Center, Chicago

Its not only among the Slovenes in Chicago that this game finds its most ardent followers but, it seems that many other groups are fast becoming lawn bowling-conscious.

The tournament games are still the big attraction here at the Center. After last weeks games we find team No. 1 on top, three games ahead of the closest contenders, No. 3 with 19 games won and No. 6 with 18 won.

Two weeks ago we had Team No. 1 with 19 games won and Team No. 3 with 18 games won, battling it out for top place.

Last weeks results:

Team	No.	Won	Lost	Total	Won	Lost
1	3	0	22	5		
2	2	1	11	16		
3	1	2	19	7		
4	2	1	14	13		
5	1	2	12	15		
6	2	1	18	9		
7	1	2	4	23		
8	0	3	9	18		

The Difference

Industry is the process by which food is converted from hand to mouth.

Business is the process by which food is diverted before it gets to the mouth.

Give This Little Girl a Hand!

Our Doings Here and There

By Joseph Drasler

With eleven out-of-town visitors present most of whom are members of the JSF and thirty-two members of Branch No. 1, including the Executive Board members, it was decided that the meeting of the JSF Executive Board called last Thursday be turned into a general discussion meeting and this it was with every member present having the floor for a limited time.

Frank Zaitz was elected chairman. Among the subjects discussed were: Cankarjev Glasnik and what effect it will have on our publications — Proletarec, May Herald and the Almanac. Most of the members were of the opinion that we should work to build and strengthen the publications that we already have rather than organize new ones. They feel that the Slovene Monthly "Cankarjev Glasnik" would have had a better chance to succeed ten years ago than it has today. The Yugoslav Socialist Federation and its official publication, Proletarec, with the many problems facing both, were discussed.

The visiting members from Pennsylvania, Ohio, Kansas and Colorado each discussed the work of the JSF in their own localities. Gatherings of this sort can go a far way in trashing out our problems and after finding the right solution, in cementing our opinions and uniting our strength behind them.

Tho there was quite a bit of criticism in the air, that is not a bad sign as long as it is constructive criticism, and as long as we will do the work necessary to remedy the mistakes we are criticizing. A good spirit towards our cause prevailed throughout the meeting. We should have more of them.

Visitors at the Proletarec office last week were: John Podboy Jr., Canonsburg, Pa.; Edward Tomsic, Walsenburg, Colo.; Frank Barbič, Cleveland, Ohio; John Gorek Sr., Springfield, Ill.; Andrew Vidrič, Johnstown, Pa.; John Terčelj, Strabane, Pa.; Math. Petrovich, Cleveland, Ohio; Camilus Zarnick, Cleveland, Ohio; Frank Bolka, Milwaukee, Wis.; Fred Malgai, Peru, Ill.; Anton Shular, Arma, Kansas.

All of the above mentioned are members of the SNPJ Supreme Board which held its session last week.

Frank Gorenc and Frank Kosic of South Chicago.

Mrs. M. Medveshek, Cleveland, O.; Miss Mary Tercel, Strabane, Pa.; Mrs. John Podboy, Arma, Kansas; Mrs. Mary Cirar, Nokomis, Ill.; Mrs. Louise S. Hom, Cicero, Ill.

Among our contributors this week — John Matekovich hails from Gowanda, N. Y., and is active in Socialist work, spends most of his spare

time working in fraternal organizations and contributing articles to their official organs. — Mary Grubish, an eye-witness of the South Chicago Memorial Day Massacre and a newcomer to our page—Louise B. Jursey, Milwaukee, Wisconsin, follows and studies closely current event reporting on them from the labor viewpoint.

Tuesday, of this week, members of the singing society "Sava" began practice at the Slovene Labor Center after a short vacation. Too bad, folks, but the vacation is over with. Doesn't it seem as tho it was just yesterday that it began? Well, all good things must come to an end and so, back to practice again. Coming soon is "Sava's" family outing.

Jane Fradel, who is no stranger to the readers of Proletarec is enjoying the summer traveling through Europe spending the major part of her time in the beautiful homeland of the Slovenes. She will certainly have many interesting stories to tell upon returning and we will probably be able to convince her to write them up for us.

A lot of good work for Proletarec, the Educational Bureau of our Federation and the Socialist movement as a whole among Slovenes is being done by Charles and Anna Pogorelec who are combining business with pleasure on a four week auto tour through Colorado and New Mexico. They are renewing old acquaintances with many of the "old timers" who have been subscribers and active workers for our cause for many years, as well as gathering many new ones.

To date they have sent us 22 new subs, 8 renewals, donations to the Sustaining Fund along with collecting a number of old debts and getting another fraternal lodge enrolled in our Educational Bureau.

From Colorado they go on into Kansas for a few days in the interest of Proletarec.

WHERE TO GO

Sunday, August 22, Branch No. 222, Girard, Ohio, will hold their picnic at Avon Park in conjunction with the SNPJ English Speaking lodge, Golden Eagles.

August 29, Branch No. 45, in No. Chicago is sponsoring a picnic all proceeds to go into the Sustaining Fund of Proletarec.

August 14, Branch 37 in Milwaukee will be picnicing at Sagadin Grove.

Sunday, August 22, members of Branch No. 1, Chicago and their

THIS AND THAT

JOHN MATEKOVICH

Declaring that they will stay in the churches until their goal is attained, Roman Catholics in the State of Sonora, Mexico, are staging a "STAY IN" strike.

I wonder what became of that Red communistic Cardenas? In our Democratic U. S. A. we would declare it illegal and send in the police force to take care of the strikers.

The Canadian Catholic Federation of Textile Workers called approximately 7,000 men out on Strike Aug. 2, in eight plants of the Dominion Textile Co. Picket lines were put about the plants.

The strike was called to enforce labor agreement, wage increases and shorter hours for all mill workers.

C. I. O. with Lewis-Hilman and Dubinsky are labeled as Red-blooded Communists. What kind of label will Canadian Catholic Federation leaders receive, for trying to enforce better working conditions for workers?

Father C. E. Coughlin excluded Jews from his new labor organization recently launched and styled, The Workers Council for Social Justice.

Who said he is not anti-semitic? I still believe that he would like to be an American Hitler.

According to Dr. Nicholas Murray Butler, the world war cost 30,000,000 lives and \$400,000,000,000 in property.

That's nothing, if we realize that the boys saved the world for Democracy. Or didn't they?

It doesn't astonish the American public when Russians fly 6000 miles to reach America. The surprising part is when they go back.

England is spending \$7,000,000,000 on armaments. It's the first cost of "muddling through" in the event of a crisis.

Who is the most popular person in the U. S. A. today? Roosevelt-Girdler-Ford-Lewis-Green-Thomas-Browder-Joe Louis or who? Please don't fool yourself. It's non-other than Joe DiMaggio. O, boy! — O, boy!

When H. Ford, 74 old-years old man defies the laws of the U. S. A. also T. Girdler, the laws that were passed by Congress, signed by the

friends will be all out at the Forest Preserves in Willow Springs where the annual Branch picnic will be held.

Sunday, Sept. 12, Branch No. 1, is sponsoring a picnic in the interest of Proletarec. This is to be held out in Willow Springs.

August 29, JSF Conference in Libary, Pa. Branches in that territory should get their delegates elected and also get as many other groups sympathetic to our cause to send delegates.

October 16, Branch No. 118, in Canonsburg, Pa., is sponsoring a picnic for the benefit of Proletarec.

SSPZ National Athletic Meet

The 5th National Athletic Meet sponsored by the Slovene Progressive Benefit Society will be held in Cleveland at the Slovene National Home on St. Clair Avenue covering a three-day period—September 4th, 5th and 6th.

A full program of sports for both men and women is scheduled along with a Conference for the English speaking Lodge members on the morning of Labor Day from the hours of nine to twelve.

CONUNDRUM

Q: What is the difference between a banker and a plague of locusts?

A: One comes only every seven years.

A NEW WRINKLE

Pretzel-bending machines now bend circles around hand-twisters, creating pretzological unemployment.

Now, as a contemporary remark, all we need is a machine to drink the surplus beer which displaced workers in this and other industries can't afford to buy.

The reason Germans are compelled to sing the atrocious "Horst Wessel Song", suggests Ernest L. Meyer, is "that a mouth engaged in singing, which would be bad for the national economy."

Work for passage of the American Youth Act—the Benson-Amie Bill —which provides for jobs, vocational training, and other educational opportunities for young people between the ages of 16 and 25.

At no time in history have men traveled at greater speed to nowhere than now.—A. G.

President and approved by nine old men in the Supreme Court—they say that's legal.

But when American workers try to explain to these moguls that the laws are made for all the people and that the Moguls should also obey them, then the Moguls say—that's communistic —unconstitutional and robbery.

A lot of Congressmen are complaining of the Washington heat, but that's nothing compared to the heat that's going to be turned on them when they get back home among the voters.

Mr. Richard Wilham—President of Eastern Tanners Glue Co. and King of American glue, who owns almost half of Gowanda, is laying-off his factory workers. Why? Well we hear that one of his best glue customers has boycotted him, because his products are non-union made.

He also owns the local theatre and 5 and 10c store. In his store he pays the girls for eight hours work \$1.25 or 16c per hour. I appeal to local readers of this column to tell their friends to boycott this old slave driver. Don't buy anything in his store—don't go to his theatre! This is the only way to make him come through with better wages for girls. We know that some of the merchandise for which he charges you 10 or 15c doesn't cost him more than 3 or 4c. While making good profit in the store—I believe that the girls should have better wages, also.

A friend living not far from Gowanda writes me that he read in the papers, how one village, (it is Brockville, Ont.) which owns its own electric, gas and water plants, just recently reduced its already low light rates by another 10%. Under the new schedule the rate for the first 40 kilowatt hours is 1.8 cents. After that the rate is eight-tenths of a cent a kilowatt. So profitable has the light business been to Brockville that for the past 10 years the village has rebated back to its consumers 16 percent of their annual bills, and for three years of the ten the rebate has been 25%.

I suppose that there are many who will condemn this sort of things as Socialism, or Communism, or even Atheism—but believe it or not —WHATEVER it is I am ready to take it.

IMPORTANT MEETINGS

Meetings on three major issues of tremendous interest to workers are being held all over the country during the month of August by locals of the Socialist party. Sacco-Vanzetti Memorial meetings are being held in commemoration of the deaths of Nicola Sacco and Bartolomeo Vanzetti, electrocuted for what the working class world believes to be their criticism of the capitalist system, although trumped-up charges of robbery and murder were made against them. These meetings are being linked with protest against the current attempts to suppress brutally the rights of workers to strike, to picket, to organize, to criticize the existing economic system.

Socialist workers of the Workers Alliance as well as other members of the Socialist party are active in co-operating with the Alliance in preparation for the National Job March to Washington, August 23, and on passage of the Schwellenbach-Allen Joint Congressional Resolution on to insure that relief will not be stopped to the unemployed until private jobs have been secured for them. Some states are making this month a concentration period for rallying workers against the war budget and for adequate relief and expansion of W. P. A. Other states are planning meetings for the marchers to Washington and on the Congressional Resolution.

SPAIN Party units are giving active cooperation to the Young People's Socialist League in their drive for funds for the Norman Thomas Home for Spanish Children. The Labor and Socialist International has proclaimed that an International Spanish Week be held on Spanish events by all its constituent organizations. Each local is determining for itself the time for this week and will combine meetings for raising aid for the Norman Thomas Home with protests on the suppression of workers during the Spanish civil war.

Where slavery is there liberty cannot be, and where liberty is there slavery cannot be.—Charles Sumner.

Science made machines to serve men. Stupidity makes men serfs of machines.

Seems modern wars are conducted on the chivalrous principle, women and children first.—A. G.